

THEMA

EDITIE 3 2023/2024

*KENNISMAKING MET DE
REISCOMMISSIE*

Onze vaste rubrieken

**De vervolging van
Donald Trump**

CASE STUDY - PANAMA VERDWIJNING

Zitten is het nieuwe roken?

Inhoud

Colofon

'Thema' is het terugkerende verenigingsblad van Themis. Dit blad zal kosteloos worden gedeeld met de leden van de vereniging.

Uitgever: J.H.V. Themis

Hoofdredactrice: Laura Haan

Redactie: Laura Haan & Thijmen van Bendegem

Schrijvers: Vanity van Bergenhenegouwen, Laura Haan, Chris Chen, Roos Eichhorn, Karlijn van der Arend

Vormgeving: Laura Haan - Adobe Express Creative Cloud

Reacties: jhvthemis@law.leidenuniv.nl

Website: www.jhvthemis.nl

Geheel of gedeeltelijke overname van artikelen, foto's en illustraties uit Thema is alleen toegestaan na overleg met de redactie en met bronvermelding. J.H.V. Themis kan niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele zet- of drukfouten.

Welkomstwoord / 3

Interview Reisco commissie/ 4
Een (minister-)president in de gevangenis? / 7

Podcast aanraders / 10

Nederlandse literatuur / 12

Case study / 15

Introductie Madrid / 18

Rechtszakenrubriek / 23

Zitten is het nieuwe roken / 29

Engelse literatuur / 31

Jaarterugblik Themis activiteiten / 33

Kruiswoordpuzzel / 41

Bronnenlijst / 42

WELKOMSTWOORD

Waarde lezer,

Zoals jullie ondertussen van ons gewend zijn, bieden wij na alle hectische tentamenweken de ideale gelegenheid om weer tot rust te komen: namelijk met een spiksplinternieuwe editie van Thema! Nu de zomervakantie eindelijk nadert en de laatste herkansingen bijna achter de rug zijn, is het moment aangebroken om de studieboeken weg te leggen en te genieten van alle interessante artikelen in deze laatste editie van het academische jaar. Uiteraard keren de vaste rubrieken weer terug in volle glorie, met genoeg podcast- en literatuuradviseurs om de gehele zomer te doorstaan. Verder richt de rechtszakenrubriek zich deze keer op de Ondernemingskamer en wordt er uitgebreid aandacht besteed aan een boeiende rechtszaak met betrekking tot medezeggenschap. Dit is echter nog niet alles! Zo wordt ook de grote reis naar Madrid alvast in de schijnwerpers gezet en volgt een exclusief interview met de Reiscommissie die deze trip tot in de puntjes heeft geregeld. Ook een mysterieuze zaak die tot op de dag van vandaag onopgelost blijft, een duidelijk overzicht van alle zaken tegen oud-president Donald Trump en diverse opiniestukken komen aan bod. Is zitten bijvoorbeeld het nieuwe roken? Dit en nog veel meer valt allemaal te lezen in ons mooie verenigingsblad.

Het mag duidelijk zijn dat wij als mediacommissie wederom met veel enthousiasme aan de slag zijn gegaan en enorm veel plezier hebben beleefd aan het schrijven van alle artikelen. Wij wensen jullie alvast een hele fijne zomervakantie toe en staan ook volgend jaar natuurlijk weer klaar met een gloednieuwe editie.

Veel leesplezier!

Met hartelijke groet,

Mediaco 23/24

De Reiscommissie

De Reiscommissie organiseert de kleine reis aan het begin van het jaar en de grote reis aan het einde van het studiejaar. Zij organiseren alle sociale en formele activiteiten die tijdens deze reizen worden gehouden. De Reiscommissie heeft aan het begin van het jaar de kleine reis naar Antwerpen georganiseerd en zij verzorgen de grote reis naar Madrid in Juli.

Melissa (2e van links)

Aan het hoofd van de Reiscommissie staat Melissa, als bestuurslid Interne Betrekkingen is zij de voorzitter van deze commissie.

"Als voorzitter leid ik alle vergaderingen en houd ik het overzicht over iedereen's taken. Ik maak dus van te voren agenda's en ik stel deadlines aan de taken. Ik controleer of deze zijn gedaan en anders help ik hierbij. Ook ben ik het doorgesproken vanuit het bestuur."

"Ik werd automatisch voorzitter vanwege mijn functie als bestuurslid interne betrekkingen. Maar ook als ik dit niet was geweest, zou ik ongetwijfeld bij de Reisco willen zitten! Het is heel leuk om met een groep samen naar een Grote Reis toe te werken. Vorig jaar was ik algemeen commissielid in de Reisco. Hiervoor had ik gekozen, omdat mijn eerste Grote Reis naar Bologna geweldig was en ik graag actiever wilde worden bij Themis."

"Ik heb tot nu toe alleen maar goede ervaringen gehad met de commissie! Ik ben ontzettend blij met mijn commissieleden, die allemaal enthousiast zijn en zich willen inzetten voor de reis. Iedereen voert altijd zijn taken goed uit en als voorzitter wil je niets meer ;). Ook ben ik heel blij met hoe de Kleine Reis is gegaan!"

Amina (3e van rechts)

Amina is secretaris van de Reiscommissie, wat o.a. betekent dat zij de notulist is in de vergaderingen.

"Als secretaris houd ik mij tijdens de vergaderingen vooral bezig met notuleren. Ik schrijf dan op wat er allemaal gezegd wordt. Wanneer er een reis is aangekondigd, houd ik mij vooral bezig met het bijhouden van de mail."

"Ik ben bij de Reisco gegaan, omdat ik reizen zelf heel leuk vind en ik dit jaar graag een commissie wilde doen. De Reisco leek mij de perfecte uitkomst."

"Mijn ervaringen binnen de Reisco zijn erg positief! Ik vind mijn commissie en taak erg leuk en de vergaderingen zijn een leuke nevenactiviteit elke week."

"Binnen de commissie kijk ik nu heel erg uit naar de Grote Reis! Ik heb heel veel zin om met een gezellige groep Themisleden ons programma door te lopen. Normaal lijken mij formele activiteiten op een reis het minst leuk, maar bij de Madrid-reis ik kijk daar nu eigenlijk het meest naar uit. Alle formele activiteiten lijken mij namelijk echt interessant. Daarnaast heb ik ook zin om lekker de stad te leren kennen en sangria te drinken op het terras. Ook ben ik benieuwd naar het uitgaansleven in Madrid. Het tofste aan de reis lijkt mij vooral dat je in zo'n korte tijd hele goede vriendschappen kunt opbouwen. In 5 dagen leer je iedereen opeens heel goed kennen."

"Mijn doel is dan ook om na de Grote Reis als commissie trots te kunnen zijn op alles wat we dit jaar neer hebben gezet!"

"Binnen de commissie heb ik geleerd dat samenwerking erg belangrijk is bij grote taken. Ook is het slim om te leren waarin iedereen uitblinkt. Soms is het misschien niet jouw taak, maar ben je er wel heel goed in. Ik vind het dan alleen maar fijn als diegene kan bijspringen."

"Ik kijk toch wel het meeste uit naar de Grote Reis, omdat we daar als Reisco ook de meeste tijd in hebben gestoken. Het is echt iets waar je samen naartoe werkt. Ik kijk het meeste uit naar alle sociale activiteiten tijdens de Madrid-reis, zoals samen rondlopen in de stad, het met zijn allen zijn in de avonden in het appartement en natuurlijk de gezamenlijke diners. Als onderdeel van de reiscommissie hoop ik een geslaagde reis neer te kunnen zetten voor alle deelnemers."

"Ik heb het belang van samenwerken en een goede taakverdeling maken geleerd. Binnen de Reisco werk je echt samen naar iets toe en het is dan ook belangrijk dat iedereen zijn taak doet en elkaar op de hoogte houdt."

Luca (3e van links)

Luca is de penningmeester van de Reiscoommissie, wat betekent dat hij verantwoordelijk is voor alle geldzaken binnen de commissie.

"Als penningmeester ben ik verantwoordelijk voor het opstellen en bijwerken van de begroting. Daarnaast worden overige taken tijdens de vergaderingen verdeeld, zoals het regelen van activiteiten e.d."

"Ik heb gesolliciteerd voor de Reisco, omdat ik actiever wilde worden binnen de vereniging. Daarbij is het dan ook een mooie gelegenheid om je sociale contacten binnen de vereniging uit te breiden. Ook leek mij het plannen van de reizen een leuke bezigheid (en zeker met deze commissie!)."

"Mijn ervaringen tot nu toe zijn uitermate positief! We hebben een goed geslaagde reis naar Antwerpen georganiseerd met deze gezellige commissie. Daarnaast zijn we momenteel bezig met het organiseren van de reis naar Madrid. Het is een mooie ervaring om lid te zijn van deze commissie!"

Clemens (2e van rechts)

Clemens is assessor formele activiteiten binnen de commissie, wat betekent dat hij verantwoordelijk is voor de formele activiteiten tijdens de reizen.

"Ik organiseer de formele activiteiten tijdens de studiereizen. Het is bijvoorbeeld mijn verantwoordelijkheid om contact te leggen met advocatenkantoren."

"Ik wilde graag een commissie doen, omdat ik na mijn deelname aan Honours graag nieuwe mensen wilde leren kennen. Waar kan dat nou beter dan op studiereis? Vandaar dat ik voor de Reisco heb gekozen."

"Mijn ervaringen binnen de commissie zijn erg positief. De Reisco vergadert 1x per week en dat is altijd gezellig. Er ontstaat een goede dynamiek binnen de groep als je samen streeft naar een zo leuk mogelijke reis. Na het succes van de Kleine Reis naar Antwerpen is die dynamiek alleen maar beter geworden. Ook los van het inhoudelijke werk heb ik prettige ervaringen. Ik vond bijvoorbeeld het uitje met onze commissie echt geslaagd."

Just (1e van rechts)

Just is assessor sociale activiteiten binnen de commissie, wat betekent dat hij verantwoordelijk is voor de sociale activiteiten tijdens de reizen.

"Als assessor sociale activiteiten ligt mijn taak - de naam zegt het al - voornamelijk bij het organiseren van de sociale activiteiten. Hieronder vallen bijvoorbeeld de diners, musea en natuurlijk het uitgaan!"

"Na afgelopen jaar uitgebreid de vruchten geplukt te hebben van Themis, waaronder een fantastische reis naar Marrakesh, leek het mij hoog tijd zelf een bijdrage te leveren aan de vereniging. Vandaar dat ik heb gesolliciteerd voor de Reiscoommissie."

"Mijn ervaringen binnen de commissie zijn heel erg positief! De afgelopen Kleine Reis naar Antwerpen was mijns inziens al een groot succes. Daarnaast is het ontzettend leuk om een jaar lang in een commissie samen te werken, je leert elkaar al snel goed kennen."

"Ik kijk zelf erg uit naar de volgende vergadering van de commissie. Ik ga namelijk niet mee met de Grote Reis i.v.m. een praktijkstage."

"Ook al ga ik zelf niet mee met de Grote Reis, lijken de activiteiten mij wel heel erg leuk. Vooral het bezoek bij een Spaans advocatenkantoor lijkt mij enorm tof! Wij gaan namelijk ook niet langs bij het minste kantoor: Uria Menendez! Ik wens iedereen hier dan ook heel veel plezier."

"Een van mijn doelen binnen de commissie was om een mooie Grote Reis te organiseren. De locatie Madrid belooft een prachtige plek met veel interessante en leuke activiteiten."

"Ik heb binnen de commissie voornamelijk intensief samenwerken en deadlines stellen (en nakomen) geleerd. Daarnaast is er natuurlijk ook veel tijd voor gezelligheid!"

"Ik kijk natuurlijk het meeste uit naar de Grote Reis, daar hebben we als commissie de afgelopen maanden hard aan gewerkt."

"Ik denk dat we een goede balans hebben gecreëerd tussen sociale en formele activiteiten tijdens de Grote Reis. Zo heb ik veel zin in het uitgaan in Madrid, maar denk ik dat een bezoek aan het constitutioneel hof ook heel leuk gaat worden. Ik hoop dat mijn commissiegenoten en ik straks met trots kunnen terugkijken op een studiereis waar iedereen het naar zijn zin heeft gehad."

"Binnen de commissie heb ik geleerd dat het verstandig is om je niet vast te klampen aan een functie. Als ik hulp nodig had bij formele activiteiten stond er altijd een commissielid klaar om bij te springen. En vice versa natuurlijk."

"Ik kijk heel erg uit naar de Grote Reis naar Madrid! Vanzelfsprekend kijk ik uit naar de sociale activiteiten die ik heb mogen organiseren, maar ook de formele activiteiten zijn erg veelbelovend en beloven inspirerende middagen op te leveren. Zo gaan we onder andere naar de Nederlandse ambassade, de universiteit en naar de secretaris-generaal van Club de Madrid! Toch kijk ik nog het meeste uit naar de gezelligheid en de vriendschappen die gesloten of versterkt zullen worden. Mijn doel is dan ook om een reis om nooit te vergeten te verzorgen, waar iedereen met veel plezier op zal terugkijken."

"Binnen de commissie heb ik het organiseren van een reis op deze schaal geleerd, iets waar ik mijn hele leven nog profijt van zal hebben. Daarnaast heb ik geleerd dat mensen vaak ontzettend welwillend zijn en dat een simpel mailtje de meeste deuren al voor je doet openen."

Anton (te van links)

Anton is een algemene assessor van de Reiscommissie, wat betekent dat hij binnen de commissie als algemeen commissielid te werk gaat.

"Als algemeen commissielid help ik bij verschillende taken. Zo heb ik het programmaboekje voor de Kleine Reis in Antwerpen gemaakt en voor de Grote Reis coördineer ik de bezoeken aan de ambassade en de universiteit, veel mailtjes sturen dus. Ik heb ook een leuke stadswandeling en flamencovoortelling gevonden voor ons!"

"Ik heb voor de Reiscommissie gesolliciteerd, omdat ik leuke reizen voor mijn vrienden bij Themis wilde gaan organiseren. Daarbij wilde ik ook gebruik maken van mijn ervaring met het organiseren van andere reizen in het verleden om samen met de hele commissie kwaliteitsreizen voor de leden van Themis aan te bieden."

"Tot nu toe heb ik hele leuke ervaringen gehad! We hebben een leuke commissie! Bij onze wekelijkse vergaderingen bespreken we de gang van zaken en taken voor de volgende week. Ik denk dat we best goed georganiseerd zijn."

Afsluiting

Met deze laatste editie van Thema van dit schooljaar - editie 3 - hebben we alle commissies van Themis geïnterviewd. In Thema 1 hebben wij jullie kennis laten maken met de Mediacommissie. In Thema 2 is de Carrièrecommissie naar voren gekomen en in Thema 3 staat de Reiscommissie centraal. Wij hopen jullie een duidelijk beeld te hebben gegeven van alle commissies en de verschillende functies die men binnen elke commissie kan vervullen.

Een commissiejaar is een bijzondere ervaring, waarbij je veel nieuwe vaardigheden leert en je talenten verder kan ontwikkelen. Ook is het een uitgelezen manier om mede Themis-leden te leren kennen en hechte vriendschappen te laten bloeien. Wij raden iedereen dan ook aan om komend studiejaar te solliciteren voor een commissie! Vooral voor eerstejaars-Themisleden is dit een perfecte manier om kennis te maken met Themis en haar leden!

"Ik kijk uit om de Grote Reis die we nu aan het organiseren zijn tot leven te zien komen!"

"Ik kijk eerlijk gezegd uit naar alle activiteiten tijdens de Madrid-reis, zowel de formele als de sociale activiteiten. Ik vind dat we een leuk aanbod van diverse activiteiten hebben samengesteld."

"Mijn doel binnen de commissie is om de wereld te openen voor onze leden en om andere culturen te ontdekken. Ik denk dat dit met zowel onze Kleine Reis naar Antwerpen, als onze Grote Reis naar Madrid wel gelukt is!"

"Door de Reiscommissie heb ik goed teamwerk geleerd. Ik heb geleerd hoe je het beste kunt communiceren met bepaalde instellingen voor je activiteiten. Ook heb ik kennis kunnen maken met hoe groepsprojecten op deze schaal het beste kunnen worden georganiseerd."

Een (minister-)president in de gevangenis?

Een vervolging van een oud (minister)-president lijkt onrealistisch, ook al is het al eerder in de geschiedenis voorgekomen. De vervolgingen van Donald Trump zien eruit alsof het een erg grote zaak gaat worden. In zo'n vervolging spelen er natuurlijk allerlei vragen naast de reguliere vragen in een vervolging: kan Trump vervolgd worden voor alles wat hij heeft gepleegd? Hoe blijven de rechters en de juryleden politiek neutraal? Hoe zit het met de aankomende verkiezingen in november en wat vindt het publiek van de vervolgingen van Trump?

Trump wordt vervolgd voor verschillende zaken in Amerika, waaronder de capitolbestorming, het manipuleren van de stembusgang in de staat Georgia, een zwijggeld-zaak en het onrechtmatige privébezit van staatsgeheime documenten. Deze zaken zijn deels gepleegd in zijn presidentiële tijd, wat de zaken extra bijzonder maakt. Nog nooit eerder is een president in Amerika vervolgd voor daden tijdens zijn presidentschap. Dit geeft de rechters in Amerika ook een aantal bijzondere rechtsvragen. In hoeverre kan de president vervolgd worden voor deze feiten?

Staatsrechtelijk Amerika

Een van de hoofdverven van de verdediging van Trump is zijn presidentiële immuniteit. De Constitutie verleent leden van 'the Congress' volledige immuniteit - waaronder civiel en strafrechtelijke immuniteit - tijdens de uitvoering van hun officiële taken.

Maar de president wordt niet expliciet in de Constitutie genoemd. In het verleden is er onder politici vraag geweest of de president hieronder zou moeten vallen, maar de rechtbank heeft uiteindelijk geoordeeld dat de president absolute immuniteit heeft voor alle aanklachten tijdens de uitoefening van zijn ambt. De eerste rechtszaak tegen een president was *Mississippi v. Johnson* (1867), waarin de Supreme Court oordeelde dat Andrew Johnson niet vervolgd kon worden voor zijn daden tijdens zijn presidentschap. Een president heeft volgens de eerdere zaak *Marbury v. Madison* (1803) twee soorten taken: 'ministerial' en 'discretionary'. Discretionary taken zijn taken met discretie voor de president, een zogenaamde presidentiële uitvoeringsruimte, terwijl bij 'ministerial' taken het niet uitvoeren kan leiden tot een schending van de Constitutie. Johnson handelde in bovengenoemde zaak in een "executive and political" capaciteit. Eerst 'discretionary' dan 'ministerial', waardoor hij niet vervolgd kon worden. Overigens is de zojuist genoemde zaak *Marbury v. Madison* erg belangrijk voor het Staatsrecht van Amerika. In de eerste plaats stelde het vast dat de Amerikaanse Constitutie écht recht is, waar men rechten en plichten uit kan ontleenen. En niet een statement van politieke principes en idealen, zoals dat eerder gezien werd.

Ook gaf deze uitspraak de mogelijkheid om formeel recht dat in strijd is met de Constitutie te toetsen. Er bestaat dus in Amerika geen toetsingsverbod, zoals wij nog wel hebben in artikel 120 Grondwet!

De federale appeal court moet nu beslissen in welke van zijn zaken Trump beschermd wordt door deze immuniteit. Alle zaken vinden plaats op een verschillend tijdstip in de carrière van Trump en het is daarom niet zo dat Trump bij elk incident zittend president was. Zo is er in de zwijggeld-zaak 130.000 dollar aan zwijggeld betaald tijdens de verkiezingscampagne van Trump. Trump zou die uitgave ten onrechte hebben geregistreerd als juridische onkosten, waarvoor hij nu vervolgd wordt. Trump lijkt hier geen immuniteit te verkrijgen, omdat deze zwijggeld-zaak bij de aanloop van de verkiezingen is gebeurd, en dus niet als zittend president. Maar denk ook aan de vervolging van het manipuleren van de stembusgang in de staat Georgia in 2020. Kan toen nog gezegd worden dat Donald Trump zittend president was en volgens de uitspraak Marbury v. Madison (1803) ministeriële taken uitvoerde?

Op 4 februari kwam de rechtbank met een oordeel over de schendbaarheid van de oud-president in zijn zaak rondom het terugdraaien van de stemming in 2020. "For the purpose of this criminal case, former President Trump has become citizen Trump, with all of the defenses of any other criminal defendant. But any executive immunity that may have protected him while he served as President no longer protects him against this prosecution". Hierin kreeg hij dus geen presidentiële immuniteit.

De advocaten van Trump beweren dat het vervolgen van presidenten tijdens en na de ambtstermijn een "chilling effect" zou hebben op de presidenten. Het chilling effect houdt het gevaar in dat wanneer politici te veel worden bestraft voor acties die tijdens het ambt worden gepleegd, de ambtsdragers beperkt worden in hun ingrijpen. Men zou bang worden later vervolgd te worden voor hun acties en daardoor 'bevriezen'. Dit wordt door de rechters in hetzelfde oordeel afgewezen; "moreover past President have understood themselves to subject to impeachment and criminal liability, at least under certain circumstances, so the possibility of chilling executive action is already in effect."

Staatsrechtelijk Nederland

In Nederland is er sprake van parlementaire onschendbaarheid. Dit staat gecodificeerd in artikel 71 van de Grondwet. Hierin is zowel straf- als civielrechtelijke aansprakelijkheid uitgesloten voor alle gesproken en geschreven uitspraken die tijdens de parlementaire vergaderingen worden gedaan door Kamerleden. Fysieke gedragingen, ook als die een meningsuiting moeten voorstellen, vallen niet onder de bepalingen. Ook ministers, staatssecretarissen en andere personen die voor deelname aan de beraadslaging zijn aangewezen, kunnen op de bescherming van deze bepaling rekenen.

De reden voor deze bepaling is vooral om niet zozeer individuele parlementariërs, maar vooral het parlementaire debat dat zij voeren te beschermen.

De immuniteit vervangt echter slechts de rechterlijke jurisdictie door de parlementaire, zodat niet de rechter maar de Kamervoorzitter de uiterste grenzen van het debat bewaakt. Dit zorgt dus voor gepaste afstand van de staatsmacht. Ook draagt de immuniteit bij aan het beperken van zelfcensuur onder parlementariërs, het zogenaamde "chilling effect" waarop de verdediging van Trump zich op beroept.

Stand van zaken

Momenteel lijkt Trump zijn verschillende rechtszaken vooral te willen laten vertragen, het liefst tot na de presidentsverkiezingen in November. Zo is het proces in Georgia waar hij wordt vervolgd voor de mogelijke samenspanning om de verkiezingsuitslag van 2020 te manipuleren, weer vertraagd door aantijgingen van belangenverstrengelingen aan de kant van de openbaar aanklager. Openbaar aanklager Fani Willis deed twee jaar onderzoek naar het handelen van Trump, welk onderzoek tot de conclusie leidde dat er voldoende bewijs was om Trump en 18 medeverdachten aan te klagen voor de samenzwering. Echter had Willis ten tijde van het onderzoek een relatie met Nathan Wade, een advocaat in haar onderzoeksteam. Volgens de advocaten van Trump heeft die relatie tot een onhoudbare belangenverstrengeling geleid, waardoor haar hele team van de zaak gehaald moet worden. De rechter oordeelde uiteindelijk dat Willis op de zaak kon blijven, zolang Wade ontslag zou nemen. Hiertegen zijn de advocaten van Trump in beroep gegaan, wat zorgt voor een extra vertraging in het proces. Volgens rechtenprofessor aan de Georgia State University Anthony Michael Kreis zal deze zaak pas op zijn vroegst begin 2025 voor de rechter komen.

De rechter in Florida heeft de rechtszaak tegen Trump voor het bezitten van geheime documenten na zijn ambtstermijn als president voor onbepaalde tijd uitgesteld. De zaak zou op 20 mei van start zijn gegaan. Het besluit van de rechter werd al verwacht, Trump moet op dit moment al in New York voor de rechtbank verschijnen wegens zijn zaak over het betalen van zwijggeld tijdens de presidentsverkiezingen van 2016. Zijn advocatenteam zou dan in dezelfde periode in New York en Florida bij zittingen moeten zijn. Wegens die onmogelijkheid is de zaak voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Op 1 juni heeft de jury Trump schuldig bevonden aan 34 strafbare feiten in zijn zwijggeld-zaak. De komende tijd beraadt de rechter het vonnis, dat op 11 juli wordt verwacht. De kans dat Trump daadwerkelijk in de gevangenis belandt is echter klein. Zeker niet voor de verkiezingen, hij heeft namelijk nog de mogelijkheid om in beroep te gaan. Verder is er nog een praktisch probleem. Als ex-president geniet Trump van 24-uurs bewaking. Iets wat lastig vol te houden is in een reguliere gevangenis.

Gevolgen verkiezingen

Het feit dat Trump schuldig is bevonden in tenminste zijn zwijggeld-zaak zorgt er niet voor dat hij niet meer op het stembiljet kan staan. In veel staten in Amerika is het voor gevangenen niet mogelijk om te stemmen, wat in schril contrast staat vergeleken met Nederland, maar is het wel mogelijk om verkozen te worden.

De enige voorwaarden zijn dat je een geboren Amerikaan bent van tenminste 35 jaar, die ten minste de laatste veertien jaar woonachtig is geweest in Amerika.

Maar hoe staat het dan met de peilingen van Trump bij de verkiezingen? Veel Republikeinen, waaronder de advocaten van Trump, beweren dat er sprake is van een politiek proces. De voorzitter van het Huis van afgevaardigden Mike Johnson sprak dan ook over "een zwarte dag in de Amerikaanse geschiedenis". Deze boodschap lijkt vooral gericht tot de eigen aanhang van Trump. Met deze tactiek probeert de presidentskandidaat zijn supporters te bewegen om te gaan stemmen aankomende November. Zijn supporters lijken zich dan ook weinig aan te trekken van de rechtszaken van Trump. Volgens een poll van NPR zegt 71% van de Republikeinen dat Trump nogmaals president moet worden. Dit percentage daalt slechts met 8 punten naar 63% als Trump vervolgd is voor een misdadaad.

Conclusie

We kunnen dus wel zeggen dat de vervolgingen van oud-president Trump historisch zijn. Een gebeurtenis waar vele kanten aan zitten, niet alleen op juridisch vlak maar ook op sociologisch vlak. Een vraag die dan ook terecht gesteld kan worden is in hoeverre het frame van de advocaten van Trump gevolgen heeft voor het vertrouwen van de rechtsstaat in Amerika. We zijn dan ook nog lang niet aan het einde van deze zaak.

Een gesprek met een bijzonder perspectief

Omdat hoe het oude Romeinse Rijk ons nog steeds kan inspireren en lessen biedt voor de problemen van nu. Verloop je in het leven en de nalatenschap van een van de invloedrijkste politici in de Nederlandse politieke geschiedenis, Pim Fortuyn. Laat je tot slot verrassen door verbluffende gesprekken over de moderne samenleving. Deze podcasts beloven een verrijkende luisterervaring, vol nieuwe inzichten en interessante perspectieven.

Rare Jongens, de podcast

Geschiedenis

Vandaag de dag leven wij in een tijd van technologie en innovatie. VR (virtual reality) en AI (kunstmatige intelligentie) worden steeds meer een onderdeel van ons dagelijkse leven. Deze uitvindingen zijn echter helemaal niet zo baanbrekend als wij denken. Kijk namelijk maar naar de Romeinen. Op de vraag of de Romeinen ooit over AI na hebben gedacht, antwoord Olivier Hekster, historicus aan de Radboud Universiteit het volgende: "Homerus (de eerste vChr) benoemt expliciet (...) mensen, meioten, van goud en zilver die als bedienden kunnen optreden, omdat ze door de god Hephaestus gemaakt zijn en zelf kunnen nadenken." Je leest het god, 10.000 jaar geleden werd er al over robots nagedacht.

In de podcast Rare Jongens gaat Olivier Hekster samen met de hoofdredacteur van de Universiteit van Nederland, Merijn Dungen, in gesprek over verschillende onderwerpen, zoals populisme, drugs en boerenprotesten. Hoewel deze onderwerpen typisch van deze tijd lijken, spolden deze zich vroeger ook al in het Romeinse Rijk af. Daar leefden ook mensen met verschillende afkomsten en vond er migratie plaats. Met deze verschillen werd echter heel anders omgaan. Er was bijvoorbeeld een Romeinse kluiter met een zware huidkluiter waarvoor niets werd gezegd. Het enige dat wel benoemd werd over hem was zijn lichte Latijnse door zijn accent.

In Rare Jongens wordt er gezocht naar de lessen die wij kunnen trekken uit de gedachten en omgang van de Romeinen met onderwerpen die tegenwoordig veel aandacht krijgen. De geschiedenis herhaalt zich niet, maar ze rijmt wel, dus misschien moeten wij terugkijken naar het verleden om effectiever vooruit te kunnen gaan.

Favoriete afleveringen:

1. Racisme. Bestond 't in het Romeinse Rijk?
5. Feminisme. Welke rechten had de Romeinse vrouw?
13. Drugs. Pilletpjes tijdens een Romeinse rave?
14. Uitvindingen. Wie financierde de Romeinse startup?

Pim – Twintig jaar na de moord

Politiek, criminaliteit & biografie

Met uitgesproken standpunten en een flamboyante persoonlijkheid was Pim Fortuyn de rijkende ster bij Tweede Kamerverkiezingen van 2002. Ondanks de korte duur van zijn politieke carrière is hij nu een onmisbaar deel in de Nederlandse politieke geschiedenis. In deze korte podcastserie bestaande uit zes afleveringen blikt Gaus Valk, Chef van de afdeling politiek en bestuur bij het NRC, terug op het leven van Pim Fortuyn en zijn dood. Over Pim Fortuyn is veel geschreven en er zijn al verschillende podcasts gemaakt, maar wat deze uniek maakt is dat er wordt gesproken met familie, vrienden, politici en voor- en tegenstanders van Fortuyn. Hierdoor krijgt de luisteraar een compleet beeld van de persoon die Pim Fortuyn was (in zijn autobiografie schreef hij zelf namelijk erg anders over wie hij is). De podcast begint met de jeugd en studentijd van Fortuyn en hoe hij zich altijd om buitenbeentje heeft gevoeld. In de volgende aflevering komt naar voren hoe dit zijn liefdesleven, universitaire carrière en uiteindelijk ook zijn politieke carrière heeft beïnvloed. Alle elementen van de podcast dragen bij aan de moeie vertelling van het verhaal. Kleine fragmenten van een gesprek met Pim Fortuyn leiden vaak een onderwerp in en geven de luisteraar een kijkje in de sfeer van dat moment.

De laatste aflevering, waar Fortuyn op dat punt in het verhaal al is vermoord, begint met een fragment van een interview van Bert-Jan van der Mieden, psychotherapeut, met Pim

Fortuyn. Aan hem werd gevraagd wat zijn eerste reactie zou zijn als hij overleden is en God zou zien. "Wat leuk. Aardig met u kennis te maken. Ik heb een heel leven lang geprobeerd u te leren kennen, dat is mij niet gelukt, en nu staat u daar in al uw schoonheid. (...)", is zijn reactie. Het is een prachtig fragment met een hele rare ondertoon. Niet alleen de fragmenten zijn erg goed uitgekozen, maar de muziek die je tijdens het verhaal hoort, draagt daaraan bij aan een prachtige vertelling.

De ongelooflijke podcast

Religie (6e politiek/actualiteit/geschiedenis)

Al vijf jaar lang gaan journalist David Boogerd en theoloog Stefan Paas in gesprek met een gast over "de relevantie van het geloof in een steeds ongeloviger Nederland." De presentatoren constateren namelijk een bepaalde 'singsingscrisis' bij mensen in de samenleving, die is ontstaan door de ontkerkelijking en de secularisatie. De podcast, geproduceerd door NPO Radio 1 en EO, kan in bepaalde afleveringen daarom ook sterk in het teken van religie, met name het christendom, staan, maar dat is niet hetgeen dat mij aanspreekt en ook niet waarom ik de podcast aan zou raden.

De podcast werpt licht op onderwerpen die weinig aandacht krijgen en biedt een unieke kijk op thema's die al wel veel aandacht hebben gekregen door ze te bespreken in de context van het geloof. In plaats van vedvoorkomende invalshoeken, wordt hier een ander perspectief geboden. Zo behandelt de tweede aflevering de opkomst van het populisme, een veelbesproken onderwerp in de Nederlandse politieke media. Echter, in deze podcast wordt dit onderwerp gekoppeld aan de ontkerkelijking, een relatie die nog weinig aandacht krijgt. In de afleveringen gaan ongelovigen, atheïsten en agnosten, in gesprek met gelovigen. Deze gesprekken worden op een educatieve en respectvolle manier gevoerd, met als doel niet om elkaar te overtuigen, maar om inzichten uit te wisselen. Dit leidt tot zeer boeiende discussies.

De kracht van deze podcast ligt in de diepgaande uitwisseling van ideeën, die nieuwe inzichten bieden en aanzet tot nadenken. Het is een aanrader voor iedereen die de samenleving beter wil begrijpen of op zoek is naar een frisse kijk op de wereld van vandaag.

Favoriete afleveringen:

2 - Baudet, populisme en de kerk

20 - Donald Trump en zijn christelijke stemmers met Tijs van den Brink en Robin de Wever

36 - Joe Biden, Donald Trump en de rol van religie in de Amerikaanse politiek met James Kennedy en Bertine Moenaff

61 - De zin en onzin van religie met Tim Hofman en Stefan Paas

77 - Ben jij bereid te sterven voor jouw geloof of principes? Martelaren met Bert Jan Lietaert Peerbolte en Stefan Paas

183 - 'De grootste Nederlandse denker ooit', wat we kunnen leren van Spinoza (met Ronald van Raak en Stefan Paas)

Afscheid

Ga zitten voor een mooi verhaal, een diepgaand gesprek of een les uit het verleden. Deze drie podcasts bieden fascinerende gesprekken over geschiedenis, politiek en religie, waardoor jouw kennis van de Nederlandse samenleving wordt verruimd. Ook kunnen ze je op weg helpen in de zoektocht naar interessante podcasts in de toekomst. Ik, en dus de podcast-aanraders, keren voor de volgende editie van Thema namelijk niet terug. Ik hoop dat ik je heb kunnen helpen met het vinden van interessante onderwerpen, gesprekken en nieuwe perspectieven.

Favoriete afleveringen:

Aflevering 1: Het buitensbeentje

Aflevering 2: Daar komen de wrekers

Aflevering 3: De wet van het hondje

Aflevering 4: Hete

Aflevering 5: Op zoek naar de echte dader

Aflevering 6: De geest van Pim

NEDERLANDSE LITERATUUR AANRADERS

Iedereen kan weer opgelucht ademen, want de laatste tentamens van dit jaar zitten er op! Dit betekent dat er nu genoeg tijd is om even bij te komen, maar uiteraard ook om bij te lezen. Hiermee bedoel ik natuurlijk niet dat de studieboeken opnieuw moeten worden doorgeloopt, integendeel: deze zomer staat er juist een fantastische selectie Nederlandse literatuur voor je klaar. De derde en afweert laatste editie van dit collegejaar bevat allereerst het nieuwste boek van Inez Weski, waarin ze na lange tijd weer van zich laat horen. Als voormalig strafadvocaat beschrijft ze de meest absurde en shockerende situaties waarin ze na haar arrestatie vorig jaar terecht kwam. Haar geheimhoudingsplicht loopt als een rode draad door dit uiterst boeiende verhaal heen. Verder komt ook het boek 'Alleen met de goden' aan bod, een goed geschreven coming-of-age roman. Dit rauwe en ontroerende verhaal over een jongen die opgroeit in de armoede, maar zich omhoog werkt in de bokswereld, zal gegarandeerd niet gaan vervelen. De laatste aanrader in dit lijstje is de bijzondere roman 'Tegenspraak', geschreven door een schrijversduo dat voorheen werkzaam was als Officier van Justitie. Het boek volgt het leven van twee jonge juristen die de reïo-opleiding doorlopen en worden opgeleid tot rechter en officier. Samen verkennen ze de grenzen en mogelijkheden van het rechtssysteem, om uiteindelijk tegenover elkaar te staan in de beruchte toelagenaffaire. Elk van deze boeken is in het Nederlands geschreven en ik beveel ze van harte aan.

Boek 1: 'Het geluid van de stilte' geschreven door Inez Weski

Inez Weski: één van de beste strafpleiters en al vijftienveertig jaar werkzaam als advocaat. Zij werkte gemiddeld zeshalve dag per week, met nauwelijks vakanties. Deze echte 'workaholic' beschouwde het als haar voorbestemde taak om onrecht te bestrijden en ervoor te zorgen dat de eenzame beschuldigde niet alleen staat tegenover de macht van de overheid. Weski is bekend van grote processen zoals die tegen Desi Bouterse en natuurlijk ook Ridouan Taghi. Op 21 april 2023 werd zij plotseling gearresteerd en volledig losgerukt uit de advocatuur.

Als advocate van Ridouan Taghi zou ze verdacht worden van het doorgeven van berichten en deelname aan een criminele organisatie. Een jaar lang leek Weski van de aardbodem verdwenen, maar onlangs liet ze voor het eerst weer van zich horen in haar nieuwe boek 'Het geluid van de stilte'.

Zoals Weski zelf beschrijft, heeft zij nooit publiekelijk over privé zaken willen spreken. Toch voelt zij nu de noodzaak om iets meer van haar zelf te tonen, onder andere vanwege vele steunbetuigingen en een hedendaags oorlogsklimaat. Weski maakt allereerst duidelijk in dit boek niet te zullen pleiten in haar zaak en gaat dus ook niet in op de bestaande verdenkingen tegen haar. Wel spreekt zij zich uit over haar persoonlijke belevenissen in detentie en hoe zij deze dagen vol met onbegrijpelijkheden en absurditeiten door is gekomen.

Bovendien speelt haar zwijgen als advocaat een grote rol in dit boek: Weski zou deze geheimhoudingsplicht niet alleen als eenzame lot, maar ook als noodlot dragen. Een advocaat heeft namelijk de plicht om wat aan hem of haar in de functie van advocaat is toevouwend geheim te houden, te bewaken en te verdedigen tegen aanvallen van buiten. Daar moet ook niet als getuige over worden verklaard. Weski stelt dan ook dat met de beslissing om haar te vervolgen en te arresteren, het bij het OM bekend moest zijn dat zij zich door deze geheimhoudingsplicht op geen enkele manier zou kunnen verdedigen.

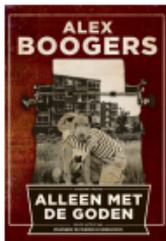
Een aantal dagen voor de arrestatie was Weski nog doende als advocaat van Taghi met een van de laatste sloopleidooien in de zaak-Marengo. De rechtbank stelde voor om de ingepaalde tweede dag van vrijdag 21 april niet door te laten gaan, volgens haar één van de signalen dat haar aanhouding die vrijdag al gepland stond. Zij beschrijft hoe er die dag rond 7:30 in de ochtend bij haar hek wordt aangebeeld. Diverse diensten, waaronder twee dekens, twee rechters-commissaris, twee officieren van justitie, gemaskerde en ongemaskerde politie-eenheden, honden en begeleiders staan voor haar deur. Het hele huis wordt overhoord gehaald en Weski gaat mee in een busje. Aan haar naasten belooft ze om te proberen te overleven, maar ze geeft aan ervan overtuigd te zijn dat het eigenlijk niet de bedoeling is dat ze overleeft. Haar eerste drie dagen na de arrestatie brengt ze door in het politiebureau te Houten, waar ze ironisch gezien beroepshalve al eens is geweest voor een cliënt. Ze brengt haar tijd daar in beperkingen door in een cel met 24 uur ingeschakeld kunstlicht, een rubberen matras en papieren lakens.

Op 24 april 2023 wordt Weski door 'de Vervolgsters' opnieuw afgevoerd naar een locatie die zij de 'ondergrondse bunker' noemt. Zij beschrijft de ellendige situatie daar als volgt. Het aanwezige bouwpuin en de verfv- en lijnlichtvertranden dat er nog hard was doorgewerkt aan haar enkele cel en dat eigenlijk nog steeds niet alles af was. Veel is slecht geregeld en de deuren, het licht en de communicatie kunnen alleen via allerlei tussenpersonen elders worden bediend. De intercom-knop in de geluidsdichte cel vertoont bijna altijd gebreken, zodanig dat het niet mogelijk is om een bewaker te bereiken. Een erg gevaarlijke situatie, nu zij al langere tijd kampt met haar gezondheid. Weski probeert vanwege de 'zorgwekkende en inmiddels levensbedreigende gezondheidsgevolgen van de isolatiemaatregelen' een brief te sturen naar de directeur en leidinggevenden. Haar klachten worden echter niet behandeld. Er wordt geweigerd te zeggen waar zij is, of dit eigenlijk wel een officiële gevangenis is en of zij een registratienummer heeft. Zij begint er zelfs aan te twifelen of de bewakers wel echt waren opgediend: van de in totaal ongeveer 64 bewakers ziet Weski er ongeveer 50 slechts één enkele keer. Ook haar advocaten hebben moeite om Weski te bereiken. Dit bizarre verloop van haar opsluiting vervolgt zij op 2 mei 2023 met een overplaatsing naar de PI Nieuwersluis. Verbazingwekkend genoeg wordt Weski op een gegeven moment door twee officieren van justitie, die zij nota bene kent uit eerdere zaken, aangeboden om kroongetuige te worden. Zij wijst dit opvallende voorstel af en stelt dat 'genetische gronden' en 'duizenden jaren aan voorvaders' haar ongeschikt maken voor deze rol. Weski zou als geheimhouder nooit informatie kunnen verstrekken. Nadat zij de rest van haar dagen in de PI slijt, wordt op 1 juni 2023 de voorlopige hechtenis door de rechtbank eindelijk opgeheven.

In haar boek gaat Weski dus heel uitgebreid in op de eerder beschreven situatie in detentie, die op allerlei vlakken in strijd lijkt te zijn met het internationaal recht. Daarnaast zit zij ook veel kritiek op het OM, onder andere in de omgang met geheimhoudingsinformatie, spyyare, opsporingsprocedures, algoritmen en zoektermen. Daarbij haalt Weski allerlei zaken en schandalen aan ter illustratie en komen ook wetgeving, beleid en politiek aan bod. Ze beschrijft de afkalfing van de rechtsstaat en de verloochening van grond- en mensenrechten. Ook haar voorgeschiedenis en voorvaders komen terug in het boek, naar eigen zeggen zou de rol van geheimhouder in feite genetisch zijn overgedragen en doel uitmaken van haar persoonlijkheid.

Dit alles doet zij met een redelijk humoristische schrijfwijze, die kenmerkend is voor Weski. Ik vond het erg interessant om te lezen over haar visie op de rechtstaat en het lot als geheimhouder. Toch blijft de lezer ook met veel vragen achter, nu zij vanwege haar geheimhoudingsplicht over veel aspecten zal moeten zwijgen. Bovendien wordt in verschillende media (oondaks haar toelichting) gespeculeerd over de redenen om dit boek te schrijven: kan dit niet worden gezien als een bevestiging aan Taghi dat zij zal blijven zwijgen? Daarnaast noemt de OM-baas de diverse beschuldigingen van Weski 'totale onzin'. Ik ben in ieder geval enorm benieuwd hoe haar proces verder zal uitpakken. Alhoewel ik het belangrijkste al heb verkapt, bevat het boek nog vele interessante onthullingen en informatie. Ik zou het dan ook zeker aanraden om zelf te lezen.

Boek 2: 'Alleen met de goden' geschreven door Alex Boogers

De boeken van Alex Boogers zijn altijd ontzettend goed geschreven en daarom heb ik er absoluut nog een aantal op mijn lijstje staan. Deze indrukwekkende coming-of-age roman leest gemakkelijk weg, ik zou nu dan ook zeker niet laten afschrikken door het aantal pagina's (al helemaal niet met een lange zomer in het vooruitzicht). Dit rauwe en oprechte verhaal beschrijft het leven van de elfjarige Aaron Bachman. De jongen woont samen met zijn ouders in een simpelt flat in Vlaardingen. Het boek is nog maar net begonnen als zijn vader op een avond een man doodlaat en hiervoor wordt veroordeeld. Daarmee maakt hij het leven van zijn zoon niet gemakkelijk. Aaron is vanaf dat moment overgeleverd aan zijn ketteringrokende en scheldende moeder. Bovendien zit de familie nu diep in de schulden, waardoor er nauwelijks geld is voor eten. Aaron moet het zelf maar zien te redden en het boek beschrijft zijn constante strijd en bowaal verclucht in de jaren die volgen: als jongen op straat, als kickboksers en als schrijver.

Het verhaal is geschreven vanuit de beleving van Aaron, die in veel eenzaamheid opgroeit en een leven kent met veel dieptepunten. Nu zijn vader in de gevangenis zit in Scheveningen, bezoekt hij hem enkele keren. Ook zoekt Aaron vaak troost bij zijn buurmeisje Olivia en hij maakt een nieuwe vriend, genaamd Gerald. Later gaat Aaron in zijn vrije tijd werken in het dierenasiel, waar hij affectie ontwikkelt voor een verwaarloosde en valse pitbull: Otis. Hij heeft het idee dat Otis (misschien wel als enige) wel degelijk naar hem luistert en dus gaat ze vaak samen wandelen. Ook heeft Aaron een andere uitlaatklep, zo schrijft hij hele schriften vol met verhalen die hij zorgvuldig verbergt. Door zijn gedachten op papier te zetten overkomt hij de slapeloze nachten. De opa van Aaron is vaak op zee en in brieven schrijft hij mooie verhalen naar Otis. Later hangt Aaron veel op straat rond met zijn vrienden, die ieder ook zo hun eigen problemen hebben. Zij roken wiet, waar sommigen van zijn vrienden een handelje in zijn begonnen. Ook knokt hij af en toe met andere jongens. Verder komt Aaron er via brieven achter dat zijn vader in de gevangenis niet daadwerkelijk zijn biologische vader is.

Op een bepaald moment in het verhaal krijgt Aaron (niet voor de eerste keer) te maken met geweld van andere jongens, waardoor hij flink gewond raakt. Op dat moment is hij echter aan het wandelen met Otis, die zijn baas probeert te beschermen en in het been van een jongen bijt. Als gevolg van deze situatie wordt de pitbull afgemaakt en belandt Aaron in het ziekenhuis. Ondertussen zit zijn vriend Gerald al een tijd op kickboksers en zijn kickboksstrainer vraagt Aaron om ook een keer langs te komen: hij wil een kampioen maken van Aaron. Dit is het moment dat zijn leven compleet verandert en hij besluit in te gaan op het aanbod van Arturo (ofwel Art), de trainer. Zijn moeder kan nog steeds nauwelijks rondkomen en dit is een belangrijke kans om aan de armoede te kunnen ontsnappen. Aaron verandert in een fanatieke kickboksers en behaalt ook betere resultaten op school.

De nu zeventienjarige jongen heeft ondertussen de mavo afgerond en zijn vader komt eindelijk vrij uit de gevangenis. Ook verdient hij al geld met het kickenboxen bij een aantal kleine wedstrijden. Na verloop van tijd gaat hij samen met zijn trainer op bokstournee in Parijs, waar hij de Nederlandse Nadine ontmoet. Hij is stapelverliefd op haar en na diverse bokstitels te hebben veroverd gaan ze samen in Nederland wonen. Bovendien heeft Aaron zich omhoog gewerkt in de bokswereld en mag bij gaan vechten in New York. De moeder van Aaron is op dat moment echter heel ziek en heeft dringend een operatie nodig, maar wil financieel niet geholpen worden. Aaron maakt zich grote zorgen en kampt in de rest van het verhaal met diverse problemen, waaronder een motorongeluk en een onthulling over zijn biologische vader. Zijn droom om te schrijven treedt in dit gedeelte steeds meer op de voorgrond. Over dit spannende, maar ergens ook hoopvolle einde, zal ik nog niets verklappen. Wel kan ik bij elke pagina van dit boek garanderen dat verveling niet aan de orde is: Alex Boegers weet met zijn indringende schrijfstijl als geen ander hoe hij de lezer kan meentrekken in het verhaal.

Boek 3: 'Tegenspraak' geschreven door Pamela Guldie en Ernestine Hoegen

De derde aanrader in deze lijst is geschreven met een vlotte pen en volgt de levens van twee jonge juristen die worden opgeleid tot rechter en officier. Héléna en Oscar beginnen samen als 'raio', ofwel 'rechterlijk ambtenaar in opleiding'. Zij doorlopen binnen zes jaar allerlei stages in verschillende rechtsgebieden en functies. Zo stort dit duo, dat elkaar heeft ontmoet bij de eerste kennismaking van de opleiding, zich de eerste zes maanden in alle zaken die de sector strafrecht te bieden heeft. Maar ook een stage bij het civiel recht, het bestuursrecht en het OM kan natuurlijk niet ontbreken.

Tijdens deze reis krijgen de raio's te maken met botsende persoonlijkheden en veel dilemma's, maar komen ze vooral ook zichzelf tegen. Samen verkennen ze de grenzen en mogelijkheden van het rechtssysteem, dat soms ook tot ongemakkelijke uitkomsten kan leiden. Deze roman is geschreven door schrijversduo Guldie en Hoegen, die ook samen de raio-opleiding hebben gevolgd en daarna beiden als Officier van Justitie aan de slag gingen. Inmiddels hebben zij hun toga aan de wilgen gehangen, maar schrijven Guldie en Hoegen nog met veel enthousiasme over maatschappelijk relevante thema's.

Nog even ter verduidelijking: de 57 jaar oude term raio is in 2014 ingevoerd voor de nieuwe raio-opleiding. Het belangrijkste verschil hiertussen is dat de raio's pas na afloop besloten of zij officier van justitie of rechter wilden worden. De net afgestudeerde juristen doorliepen allen een zes jaar durend programma. De raio-opleiding is daarentegen slechts bedoeld voor toekomstige rechters en raadsheren, terwijl officieren een eigen opleiding krijgen. Ook is het tegenwoordig alleen mogelijk om rio te worden na minstens twee jaar relevante werkervaring te hebben opgedaan buiten de rechterlijke macht. De opleiding duurt dan minimaal vijftien maanden en maximaal vier jaar, afhankelijk van de kennis die reeds aanwezig is. In deze roman wordt dus nog gesproken over de oudere rio-opleiding tot rechter dan wel officier.

Het boek opent met een zaak uit het heden, waarin Oscar rechter is en Héléna de betrokken Officier van Justitie. Mevrouw Fernandez-Soto wordt verdacht van het plegen van fraude met de kinderopvangtoeslag, door het doen van onjuiste opgaven. Het betreffende bedrag wordt teruggevorderd door de Nederlandse staat.

De vinger wordt in dit verhaal dus meteen op de zere plek gelegd: de beruchte toeslagaffaire komt aan bod. Vervolgens wordt een sprong terug in de tijd gemaakt naar de zesjarige opleiding van Oscar en Héléna.

Daarbij komt het verhaal van de raio's in korte hoofdstukken afwisselend aan bod. Er wordt veel juridische terminologie gebruikt, maar zelfs voor iemand die daar weinig zin draagt van heeft is de betekenis hiervan niet lastig te ontfutselen. De personages hebben op sommige vlakken uiteenlopende stage-ervaringen, maar kunnen goed bij elkaar terecht voor discussies en adviezen. Zo voert Héléna zich als een vis in het water bij het OM, waar de telefoon roodgloeiend staat bij de weekdienst, intensief wordt samengewerkt met de recherche en doorzoeken tot de orde van de dag behoren. Met een grote drang om de waarheid boven tafel te krijgen en tot een rechtvaardig oordeel te komen, weet zij zeker dat werken als Officier van Justitie het beste bij haar past. Stages bij bestuurs- en civiel recht leiden voor haar tot diverse confrontaties en onzekerheden. Ook in het persoonlijke leven kampt Héléna met familie- en relatieproblemen. Oscar voelt zich daarentegen meer thuis bij het civiele recht en houdt zich graag vast aan de letter van de wet: de regels en bestaande theorie zijn er immers niet voor niets. Bij het chaotische OM is hij dan ook niet op zijn plaats en alhoewel dit een wijze les voor hem bleek, beoogt hij een carrière als civiele rechter. Beide raio's ontwikkelen zich door de jaren heen enorm op persoonlijk vlak en sluiten de opleiding af met een buitenstage. Héléna gaat aan de slag bij de recherche, terwijl Oscar nog diverse rechtsgebieden behandelt op een advocatenkantoor.

Aan het einde van het verhaal komen Oscar en Héléna als rechter en officier tegenover elkaar te staan in de eerder beschreven toeslagaffaire. De spanning is duidelijk voelbaar en de twee hebben een verschillende mening wat betreft de uitspraak. Ik heb deze roman met veel plezier gelezen, maar toch ontbreekt het hier en daar nog aan echte diepgang. Het effect van het verhaal is wel dat de lezer ervaart hoe zo'n opleiding eraan toe gaat. Ik vond het leuk om een kijkje in de keuken als raio te krijgen: van het raadkameren en oordelen over gedwongen opname tot het doorzoeken van woningen en het afuisteren van verdachten. Ook laten de schrijvers interessante maatschappelijke zaken aan bod komen, wat het verhaal nog levendiger maakt. Om deze redenen kan ik het boek dus zeker aanraden.

Terugkerende rubriek

Indien deze rubriek jou de komende tijd nog steeds niet genoeg leesvoer heeft verschaft, hebben wij goed nieuws. Voor de volgende editie liggen er namelijk alweer nieuwe boeken in het verschiet! Daarmee blijven de Nederlandse literatuur aanraders een prominent onderdeel van Thema.

VERDWIJNING IN PANAMA JUNGLE - CASE STUDY

Trigger warning!

In dit artikel staan een aantal heftige onderwerpen centraal. Twee jonge Nederlandse vrouwen zijn vermist geraakt en nooit meer teruggevonden. Wel zijn er lichaamsdelen van de jonge vrouwen teruggekomen. Dit en nog meer angstaanjagende aspecten - inclusief afbeeldingen! - van de zaak worden in de komende tekst besproken. Als je hier gevoelig voor bent, raden wij het af om dit artikel te lezen!

Twee studenten waren op vakantie in het exotische Panama, waar ze zouden genieten van tijd weg van thuis. Kris Kremers en Lisanne Froom waren twee Nederlandse studenten die op 1 april 2014 van de aardbol verdwenen. Ze waren op vakantie in Panama waar ze een wandeltocht maakten in de El Finista. Nadat ze de omgeving in waren gegaan, zijn ze niet meer levend teruggezien. Achteraf zijn restanten van de twee gevonden, maar wat er precies is gebeurd, is nog onzeker.

Kris Kremers, toen 21 jaar oud, groeide samen met Lisanne op in Amersfoort, Utrecht. Kris werd door naasten beschreven als creatief, verantwoordelijk en open. Ze studeerde cultureel maatschappelijke vorming aan de Universiteit Utrecht en had net haar studie afgerond. Lisanne Froom was 22 jaar oud en werd beschouwd als ambitieus, positief en intelligent. Ze had een passie voor volleybal en had haar studie toegepaste psychologie in Deventer ook afgerond.

In 2013 gingen de twee samenwonen in een studentenhuus in Amersfoort en werkten samen in een restaurant om geld te sparen. Ze hadden zes maanden lang gespaard om op vakantie te gaan in Panama. Daar zouden ze - naast de Spaanse taal leren - iets voor de lokale samenleving doen in de vorm van vrijwilligerswerk met kinderen. Maar boven alles wilden de twee genieten van een welverdiende vakantie.

Op 15 maart 2014 namen de twee afscheid van hun ouders in Nederland en vertrokken naar Panama. Daar verbleven ze eerst in de stad Bocas del Toro, een prachtige stad waar ze een beetje Spaans zouden leren en konden ontspannen aan het strand en in de nachtclubs. Hier hebben Lisanne en Kris twee Nederlandse mannen ontmoet die daar ook op vakantie waren. Ze konden het goed met elkaar vinden en hadden allerlei activiteiten samen meegemaakt.

Op 29 maart waren ze uit Bocas del Toro vertrokken en aangekomen in de stad Boquete, waar ze vier weken met kinderen zouden werken bij de Guardaria Aura-kleuterschool. Bij aankomst kregen ze helaas het slechte nieuws te horen dat ze pas een week later op de planning stonden, ze waren dus een week te vroeg aangekomen. Door het slechte nieuws waren de twee zo teleurgesteld, dat ze hun interesse in de kleuterschool al snel verloren. De nieuwe vrije tijd besloten Lisanne en Kris te gaan besteden door het verkennen van de omgeving. Heel specifiek waren ze eropuit om verschillende wandeltochten te maken in Panama.

Op 1 april rond 11 uur gingen de twee wandelen in de El Pianista wandelroute die niet ver van Boquete gelegen is. Ze hadden vlak voor vertrek op facebook een post geschreven over hun wandeling door Boquete. Ze zouden die ochtend hebben ontbeten met twee jonge Nederlanders. Kris en Lisanne zouden daarna een taxi van Boquete tot de El Pianista genomen hebben. Ondanks verschillende getuigenverklaringen is het aannemelijk dat de vrouwen op een gegeven moment alleen aan de wandelroute van de El Pianista begonnen.

De wandeling zou ongeveer 2-3 uur duren voor de heenweg en 2-3 uur totdat ze weer terug zouden zijn. Lisanne en Kris zouden dus 6 tot 7 uur onderweg zijn en hadden zich daarop voorbereid; die dag hadden ze een lichte rugtas mee met hun paspoorten, water, cameratoestellen, wat losgeld en hun mobiele telefoons. In wat nattere seizoenen zou de route erg lastig te bewandelen zijn door modder, maar toen Lisanne en Kris er waren, was het gelukkig nog een droger seizoen. De wandeling ging erg gemakkelijk en de twee zouden de piek bereikt hebben rond 1 uur 's middags. Ondertussen hadden de twee genoten van het uitzicht en foto's gemaakt. De meeste wandelaars en toeristen zouden na de piek weer beginnen aan de wandeling terug naar Boquete, omdat het zonder gids erg lastig is om die route te bewandelen. Om een onbekende reden waren de twee verder gaan wandelen en ze zijn daarna nooit teruggekomen van hun wandeling door de El Pianista.

Nadat naasten en familie van Lisanne en Kris niets meer hadden gehoord van de twee werden uitgebreide zoektochten naar hun verdwijning ingezet. Op een gegeven moment zijn er ook Nederlandse politiekrachten gestuurd om te zoeken naar de twee. Pas na ongeveer 10 weken zoeken leek er een doorbraak te zijn. In juni had een vrouw bij een rivier dichtbij Alta Romero, dat ongeveer 17 kilometer van Boquete vandaan ligt, een rugtas gevonden. Er wordt geschat dat het 8 uur zou duren om van de piek van de wandelroute naar de vindplaats van de rugtas te komen. De gevonden rugtas was in een goede staat volgens de politie: de spullen waren onbeschadigd en droog. Alle apparaten in de rugtas werkten nog en hadden geen waterschade opgelopen. Mogelijk zou dit kunnen impliceren dat de rugtas niet door de rivier was meegenomen, maar misschien recentelijk daar is neergezet. In de rugtas zijn de paspoorten, mobiele telefoons, zonnebrillen, losgeld en de bh's van Lisanne en Kris teruggevonden.

Daarnaast is ook Lisanne's camera gevonden en de politie heeft daarop 133 foto's kunnen vinden, een enkele foto kon niet teruggevonden worden omdat deze was verwijderd. De eerste paar foto's waren van de wandeltocht waar Lisanne en Kris zelf ook op te zien waren, uit de foto's is duidelijk te zien dat ze erg blij waren. Opmerkelijk is dat de meeste foto's door Lisanne waren genomen waarop Kris te zien is. Lang nadat de twee de piek zouden hebben bereikt, vanaf 6:40 in de avond, waren afbeeldingen van Kris te zien waarop ze bergaf het pad aan het bewandelen is. Afbeelding 508 is de laatste afbeelding die genomen zou zijn die dag, afbeelding 509 was die dag ook genomen maar die hebben ze niet kunnen terugvinden. Nederlandse specialisten concludeerden dat de foto met een computer is verwijderd, zodat de foto niet hersteld kon worden.

Op beide teruggevonden telefoons is gevonden dat er meerdere pogingen waren gedaan om de hulpdiensten te bellen, maar de verbinding in het gebied was slecht waardoor de hulpdiensten nooit bereikt werden. Op 3 april verbond een van de telefoons met 911 een paar seconden voordat het was afgebroken. De telefoon van Lisanne was na 4 april leeg en de telefoon van Kris was toen uitgevallen en meerdere keren weer aangezet, maar met verkeerde pincodes. Het laatste signaal van de telefoon van Kris was op 11 april, waar de pincode weer fout was ingevoerd.

Time of last	iPhone (Lisanne)	Samsung Galaxy S3 (Kris)
1 April 2015	14:08 - uitdialend 11:02	16:01 - uitdialend 17:13
3 April	08:00 - uitdialend 11:13	08:30 - uitdialend 17:13
	08:00 - uitdialend 17:13	14:50 - check signal 1
4 April	14:50 - check signal 1	07:00 - check signal 1
	17:00 - check signal 2	09:00 - check signal 2
5 April	14:50 - check signal 4	08:00 - check signal 4 de battery is empty, no further activity
	17:00 - check signal 5	-
6 April	17:00 - check signal 6	-
	17:00 - check signal 7	-
11 April	17:00 - check signal 8	-
	17:00 - check signal 9	-

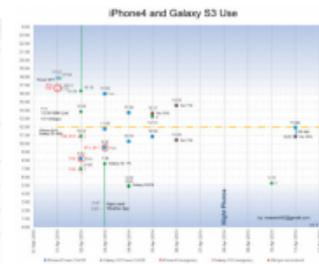
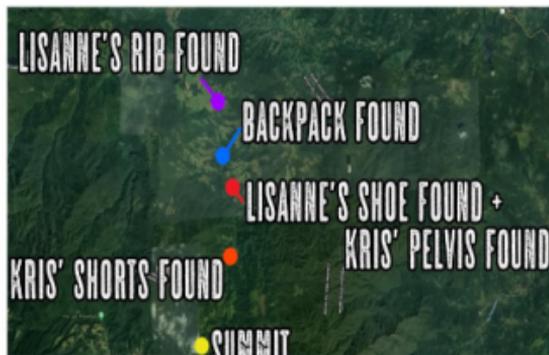

Abbildung 7. Summary of Phone use

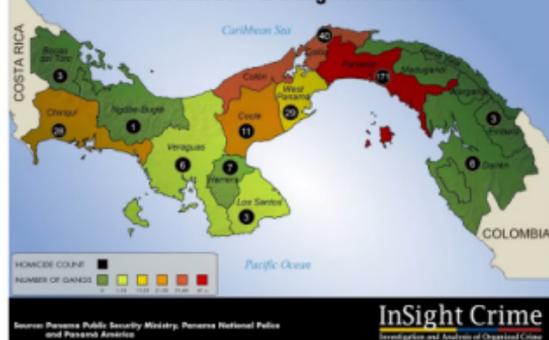

De foto's na 509 zijn allemaal een paar dagen later pas genomen. Op 8 april 2014 waren 90 absurde foto's genomen, sommigen een paar seconden achter elkaar en sommige minuten tot uren na de vorige. Sommige afbeeldingen waren gefocust, wat impliceert dat ze rustig waren genomen. Op een van de foto's is het haar van Kris te zien. Uit de manier waarop deze is genomen kan afgeleid worden dat het niet door Kris zelf genomen is. Het rare is dat sinds 5 april de pincode op Kris haar telefoon niet meer correct is ingevuld, terwijl op 8 april deze foto van Kris is gemaakt. Vanwege deze contradictie en andere absurditeiten dacht de politie dat er mogelijk sprake was van een derde partij en niet een ongeluk.

Op 19 juni was een broek van Kris gevonden, die op zo'n ruime 14 uur loopafstand van de gevonden rugtas lag en 8 uur lopen tot aan Boquete. Ook werd Lisanne's linkerschoen - inclusief voet - gevonden. In de voet waren verschillende botbreuken geconstateerd. Uit DNA tests lijkt er een match te zijn. Later is ook een andere schoen gevonden, maar deze lag kilometers van de eerste schoen vandaan. Begin september werden de botten van Lisanne's been gevonden en daarna zijn verschillende andere resten teruggevonden op verschillende locaties. In de rivier de Culubre is een stuk huid van Lisanne gevonden die nog in een vroege staat van ontbinding zat. De restanten van Kris waren er echter een stuk slechter aan toe: de gevonden botten waren gebleekt en zaten al in een latere fase van ontbinding. Dit zou mogelijk impliceren dat de twee op verschillende momenten zijn gestorven en ieder onder andere omstandigheden.

Panama Murders & Gang Presence 2016

Wat er gebeurd is met Lisanne en Kris blijft tot vandaag nog een mysterie. Volgens de autoriteiten in Panama is de zaak opgelost, maar mensen buiten Panama en wat lokale bewoners hebben daar een andere mening over. De case werd eerst gezien als een moord, later veranderde dat naar dood door ontvoering en bij een gebrek aan concluderend bewijs was de zaak gesloten met de conclusie dat het een dodelijk ongeluk was. Het verhaal zou dan gaan dat de twee verdwaald waren in de jungle. Kris zou als eerste doodgevallen zijn, waarna Lisanne haar heeft gefotografeerd en uiteindelijk ook zou vallen.

Voor wat mij betreft leidt het bewijs niet definitief tot de conclusie dat Lisanne en Kris waren verongelukt. Het gevonden bewijs roept namelijk een aantal vragen op. Waarom lag de gevonden rugtas zo ver van de gevonden lichaamsdelen en waarom waren de spullen in de rugtas onbeschadigd en droog? Foto 509 was verwijderd, wie zou die verwijderd hebben en waarom zou die foto verwijderd zijn? De mogelijkheid bestaat dat de autoriteiten van Panama de foto hadden verwijderd, omdat er gruwelijk bewijs op stond. Het is ook raar dat de restanten van de twee op significant verschillende tijden aan het ontbinden waren en dat de botten van Kris gebleekt waren. Waarom waren de gevonden bewijsstukken zo ver van elkaar verspreid? Deze bewijsstukken kunnen impliceren dat de bewijsvergaring niet deugt, of dat er daadwerkelijk iets gruwelijks had plaatsgevonden. Panama stond destijds bekend om het aantal criminele bendes en moorden. De taxichauffeur die Lisanne en Kris op 1 april naar de plek bracht, was later ook vermoord.

De case van Lisanne en Kris is een tragisch en mysterieus verhaal dat wereldwijde aandacht heeft gehad. Ondanks de inspanningen van lokale autoriteiten, reddingsteams en hulp van mensen op het internet, blijft het een tragisch voorbeeld van hoe een avontuur opeens kan veranderen in een nachtmerrie.

INTRODUCTIE MADRID

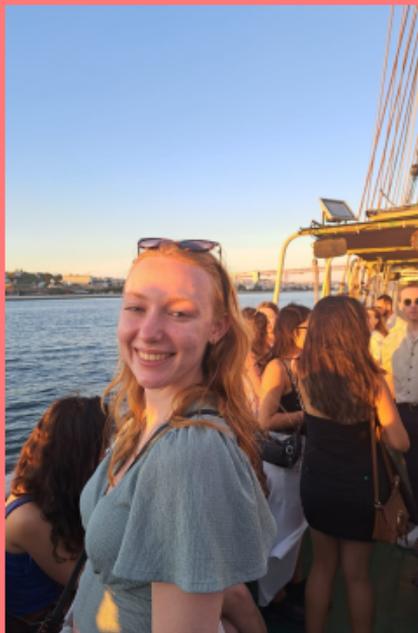

Beste Themis-leden,

Zoals jullie ongetwijfeld wel weten, gaat de Grote Reis van Themis dit jaar naar Madrid. Het belooft een ongelooflijk mooie, interessante en natuurlijk gezellige reis te worden. Om de Madrid-gangers alvast warm te maken voor de reis en de overige Themis-leden die dit jaar helaas niet mee kunnen met de reis een beetje jaloers te maken ;), hebben wij deze korte introductie over Madrid geschreven. We zullen beginnen met een woord van Melissa, de voorzitter van de Reiscommissie en het Bestuurslid Interne Betrekkingen van Bestuur 8. Vervolgens geven wij een aantal interessante feitjes van Madrid en aanraders voor tijdens de reis. Geniet ervan!

Lieve lezers,

Deze zomer staat de Grote Reis van Themis gepland met als bestemming Madrid! Ik als voorzitter van de reiscommissie kan niet wachten om alle leuke activiteiten die ik samen met de reisdoel heb gepland te beleven. Om alvast een klein voorproefje te geven, zal ik kort de planning beschrijven. Hoewel de reis bedoeld is als studiereis, mogen ook de sociale activiteiten niet worden vergeten. We zullen Madrid via een stadswandeling gelijk de eerste dag leren kennen. Ook zullen we een museum en flamencovoorstelling zien en vaak gezamenlijk lekker de Spaanse keuken proeven in restaurantjes. Het programma staat vol met formele activiteiten, maar deze zijn alles behalve saai! We zullen de Nederlandse ambassade bezoeken en langs een groot Spaans advocatenkantoor gaan. Ook zullen we de universiteit een bezoekje brengen en het Hof zien. Daarnaast hebben we het genoeg om de secretaris-generaal van club de Madrid te spreken. Dit is een organisatie van regeringsleiders die zich inzet om wereldwijd de democratie te versterken. Kortom, een drukke planning! Maar ik weet zeker dat met de gezellige groep van Themis reisgangers deze reis een mooie afsluiter wordt van dit studiejaar. En mocht je dit lezen en denken, dit lijkt me superleuk! Volgend jaar komt er weer een nieuwe reis :)

Algemene informatie:

Hoofdstad van Spanje

Provincie: Madrid

Oppervlakte: 606 km²

Inwoners: 3,4 miljoen

Stadsdistricten: 21

De feitjes

1. De naam 'Madrid' betekent 'plaats van overvloedig water'. De etymologie van Madrid's naam is in mythe gehuld. Volgens de legende was de oorspronkelijke naam van de stad 'Ursaria', een verwijzing naar het grote aantal beren dat ooit de streek bewoonde. De vroegst opgetekende naam van de stad is echter 'Magerit', wat in het Arabisch 'plaats van water' betekent, en dit is de meest waarschijnlijke verklaring voor hoe de stad aan zijn naam kwam. De stad heeft dan ook een rivier, de Manzanares, die door de stad loopt. Wat een geluk voor onze vast warme reizigers! Zeker omdat Madrid gemiddeld 300 dagen zon per jaar heeft en daarmee ook een van de meest zonnige steden in Europa is!

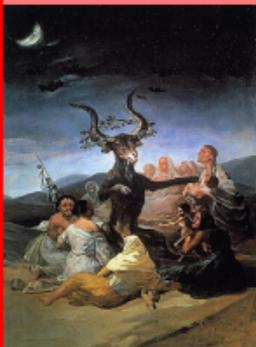
2. Madrid is de op één na grootste stad van de Europese Unie.

Madrid is een megastad en de kans op verdwalen is dan ook zeer reëel. Met maar liefst 3,4 miljoen mensen en een grondoppervlak van 606 km² neemt Madrid een respectabele tweede plaats. De enige EU-stad met een hoger inwonertal is Berlijn, met 3,6 miljoen inwoners.

3. Hierbij meteen een eettip, Madrid heeft het oudste restaurant ter wereld.

Restaurant Botin, opgericht in 1725, is officieel het oudste restaurant ter wereld dat nog een bedrijf is volgens het Guinness Book of World Records! Een beroemde delicatessen is hun speenvarken, een gerecht waar Ernest Hemmingway nog gloeiende bewoordingen over schreef toen hij het restaurant in 1920 bezocht. Het geheim achter deze sappige gerechten is de originele houtoven, die in het begin van de 18e eeuw werd gebouwd en werd aangedreven door een vuur dat sinds de opening van het restaurant niet meer is gedoofd.

Een gerucht is zelfs dat de bekende schilder Francisco Goya de afwas in dit restaurant gedaan zou hebben! Overigens zal de keuze tussen restaurants in Madrid een lastige worden. Madrid heeft evenveel restaurants als New York, namelijk ca. 11.000.

4. Mocht je teleurgesteld zijn dat de Grote Reis niet naar Egypte gaat dit jaar, treur niet langer! Madrid is eigenaar van de ongelooflijke Tempel van Debod, vlakbij de Plaza de España. Dit monument stond duizenden jaren in de Nijlvallei van Egypte voor het in 1968 naar Madrid reisde als bedankje voor de hulp van Spanje bij het redden van historische Egyptische monumenten tijdens de overstromingen van de Aswandam.

Voedsel:

Enkele van Madrid's meest bekende gerechten zijn;

- bocadillo de calamares (gebakken broodje calamares)
- cocido madrilleño (stoofpot van kikkererwten, vlees en groenten)
- callos a la madrilleña (stoofpot van pens in Madrileense stijl).

Drank:

- Sangría (licht-alcoholisch, bestaande uit witte of rode wijn, fruit en suiker)
- Tinto de Verano (licht en verfrissend alternatief voor sangria)
- Sidra (licht-alcoholisch, alternatief voor bier of wijn, soort gefermenteerde appelsap)

Fijne zomervakantie!

Wij wensen de Madrid-gangers alvast heel veel plezier en wij hopen dat wij jullie een duidelijk en enthousiasmerend beeld hebben gegeven van Madrid. Ook wensen wij natuurlijk de overige Themis-leden een leuke en relaxerende zomervakantie toe! Gelukkig kan men ook sangria drinken op het terras in Nederland ;).

De rechtszakenrubriek

Dit is alweer de laatste editie van Thema in dit collegejaar - wat gaat de tijd ontzettend snel - en een nieuwe rechtszaak kan dus niet ontbreken om het jaar goed mee af te sluiten. Opnieuw komt er een bijzondere vorm van rechtspraak aan bod: de Ondernemingskamer! Velen van jullie zullen wel eens van deze bijzondere Kamer hebben gehoord en zich misschien hebben afgevraagd hoe zo'n zaak er in de praktijk nou aan toe gaat. Hopelijk zullen al deze vragen nu eindelijk worden beantwoord en sommigen inspireren om aankomende zomer zelf eens een bezoekje te brengen aan dit gespecialiseerde rechtscollege. Allereerst zal worden ingegaan op de Ondernemingskamer zelf, zoals de samenstelling hiervan en de zaken die veelal worden behandeld. Vervolgens komt er een enorm boeiende zaak met betrekking tot medezeggenschap en een eventuele schoolsluiting aan de orde. Daartoe zal eerst wat achtergrondinformatie uiteen worden gezet om de betreffende zaak die op 23 mei bij de Ondernemingskamer heeft plaatsgevonden goed te kunnen begrijpen. Daarna wordt de inhoud hiervan besproken en afgesloten met de definitieve uitspraak.

De Ondernemingskamer

De Ondernemingskamer (OK) werd in 1971 als bijzondere Kamer ingesteld bij het Gerechtshof Amsterdam. Dit gespecialiseerde rechtscollege is tegenwoordig landelijk bevoegd tot het behandelen van allerlei soorten ondernemingsgeschillen. Enkele voorbeelden hiervan zijn jaarrekeningsprocedures (artikelen 2:447 en 2:448 BW) of vorderingen tot overdracht van aandelen door minderheidsaandeelhouders (artikelen 2:92a en 2:201a BW). De meeste zaken die hier worden aangebracht hebben echter betrekking op verzoeken tot het instellen van een enquêteprocedure en het treffen van onmiddellijke voorzieningen (artikel 2:359 BW), evenals beroepsprocedures van een ondernemingsraad tegen een adviesplichtig besluit van een ondernemer (artikel 26 WOR). Studenten die het vak arbeidsrecht hebben gevolgd zullen het beroepsrecht van de ondernemingsraad ongetwijfeld nog kennen. In dit boeiende vak werd namelijk benadrukt dat een ondernemingsraad verplicht moet worden ingesteld voor ondernemingen waarin ten minste vijftig personen werken op basis van een arbeidsovereenkomst of een publiekrechtelijke aanstelling (artikel 2 WOR). Deze ondernemingsraad heeft adviesrecht bij belangrijke economische en organisatorische besluiten (zoals genoemd in artikel 25 WOR). Indien dat besluit afwijkt van het advies van de ondernemingsraad of wanneer er zelfs helemaal geen advies is gevraagd, staat daar beroep tegen open bij de Ondernemingskamer. Sinds 1979 is de OK namelijk ook opengesteld voor besluiten inzake artikel 25 WOR, terwijl de focus in eerste instantie nog erg lag op jaarrekeningsprocedures. Het is echter niet de bedoeling dat de Kamer daarbij op de stoel van de ondernemer plaatsneemt en daarom is er sprake van een marginale toetsing. Wel wordt de zorgvuldigheid van deze adviesprocedure door de OK sterk gewaarborgd en komt het dan ook niet zelden voor dat een besluit van de ondernemer wordt vernietigd. Het medezeggenschapsrecht is dus enorm belangrijk en de Ondernemingskamer heeft in de afgelopen jaren een aanzienlijke bijdrage geleverd aan het functioneren hiervan.

Verder houdt de Ondernemingskamer elke donderdag zitting in één van de zittingszalen van het Paleis van Justitie te Amsterdam. Op deze vaste zittingsdag worden meestal drie zaken behandeld, maar die kunnen er soms ook minder zijn. Voor de geïnteresseerden onder ons: elke week wordt het zittingsrooster online gepubliceerd en alle zaken zijn in beginsel openbaar. De meervoudige samenstelling van de Kamer is erg bijzonder, omdat daarin naast een voorzitter en twee raadslieden ook nog twee deskundigen (raden) plaatsnemen. Deze deskundigen behoren dus niet tot de rechtsprekende macht, maar zijn afkomstig uit de wetenschap of beroepspraktijk. Als gevolg hiervan hebben zij op bepaalde vlakken meer ervaring of vakkundige kennis en dit kan uiteraard erg van pas komen wanneer er een beslissing moet worden genomen. Deze kennis strekt zich bijvoorbeeld uit tot de accountancy, medezeggenschap, bedrijfsconomie en fiscaliteit. Ik zou het absoluut aanbevelen om binnenkort eens een bezoek aan de Ondernemingskamer in te plannen. Deze authentieke vorm van rechtspraak onderscheidt zich op vele manieren van andere rechtsoverheden. Hoewel de OK in vakken zoals arbeidsrecht en ondernemingsrecht al eens ter sprake kwam, is het erg fascinerend om deze theorie in de praktijk tot leven te zien komen.

Ik vind zaken waarin medezeggenschap centraal staat erg boeiend en daarom heb ik er bij deze editie voor gekozen om een dergelijke interessante kwestie te behandelen. Daarnaast ben ik ook aanwezig geweest bij een zaak die betrekking had op het treffen van nadere onmiddellijke voorzieningen. Hier speelden meerdere moeder- en dochtervennootschappen een rol en bestond er onenigheid tussen bestuurders. Zo waren er ook veel Duitse personen bij betrokken die online via een groot scherm tot de Kamer konden spreken. Alle communicatie werd geregeld door twee tolken, die de verhalen van maar liefst vijf advocaten en de Kamer zelf naar het Duits vertaalden. Ook dit vond ik erg interessant, maar het was wel een enorm ingewikkelde zaak. De desbetreffende bedrijven waren al driemaal eerder op zitting verschenen, waardoor de feiten tijdens deze vierde zitting voor een willekeurige bezoeker niet erg duidelijk werden. Ook leek het alsof de Kamer zelf haar geduld begon te verliezen, nu beide partijen elkaar bleven beschuldigen zonder een heldere oplossing te vinden. Mocht dit verhaal nu nog meer nieuwsgierigheid naar de Ondernemingskamer opwekken, dan is het Paleis van Justitie de uitgelezen plek om deze vorm van rechtspraak verder te ontdekken. De spraakmakende zaak die nu volgt droeg hier echter niet aan onder: na een turbulente periode gekenmerkt door financieel wanbeleid en ondermaats presterende scholen, wordt door het bestuur nu ook besloten om een school in Amsterdam te sluiten. Ondanks het feit dat de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs hier niet beslist om de geldkraan dicht te draaien, ziet het schoolbestuur de toekomst somber in. De medezeggenschapsraad (waaronder ouders en leerlingen) is hier hier echter niet mee eens, hij kan geen gebruik meer maken van het belangrijke adviesrecht en voelde zich gepasseerd. Naar de mening van ouders en leerlingen zou de sluiting nog een jaar langer moeten worden uitgesteld. Benieuwd naar hoe het zo ver heeft kunnen komen en wat hier allemaal aan vooraf is gegaan? Lees dan snel verder.

23 mei 2024 - MR voorzitter wil school koste wat het kost openhouden en 'zit hier voor de toekomst van haar eigen kinderen', terwijl schoolleider 'niet weet hoe ze deze school volgend jaar nog moet gaan leiden'

Start van de zitting

Het is nog vroeg te oed in de ochtend als alle betrokkenen in de eerste zaak van deze dag langzamerhand binnendruppelen. Er zijn veel mensen aanwezig en er heerst een zenuwachtige sfeer. Zonder dat de zitting is aangevangen is het meteen al duidelijk dat er in de komende uren veel op het spel staat en dat de Ondernemingskamer met haar beslissing diep zal ingrijpen in het leven van alle belanghebbenden. Nadat beide partijen de laatste punten met hun advocaat hebben doorgenomen, meldt de bode dat iedereen de zaal mag betreden. Bij binnenkomst is een grote ruimte met veel banken voor eventueel publiek te aanschouwen. Alhoewel ik de enige bezoeker ben die niet betrokken is bij de zaak, nemen vele aanwezigen uiteraard ook plaats op deze banken. De meervoudig samengestelde Kamer is op dit moment nog niet aanwezig in de zaal. Zij verschijnen pas op het moment dat de bode de deur aan de voorkant van de zaal opent en dit omroep. Op dat moment staat iedereen op rondt alle leden van de Kamer zelf zijn gaan zitten. Uiteraard is deze formaliteit gebruikelijk in de rechtszaal, maar toch heb ik het niet vaak meegemaakt bij andere zaken.

Achtergrondinformatie Stichting Persoonlijk Voortgezet Onderwijs

Vervolgens wordt duidelijk dat deze ochtend in het teken zal staan van een geschil tussen de Stichting Persoonlijk Voortgezet Onderwijs (hierna: Pvo) en de medezeggenschapsraad van de vestiging in Amsterdam (hierna: MR). De Pvo bestaat uit een achttal middelbare scholen die zijn verspreid over Nederland en kleinschalig en persoonlijk onderwijs bieden voor leerlingen. Zo wordt er bijvoorbeeld les gegeven in kleine klassen van maximaal zestien leerlingen en is er veel contactdij. De Pvo is in de afgelopen jaren al veel in het nieuws geweest. In 2021 heeft de Onderwijsinspectie vastgesteld dat er bij het bestuur sprake was van financieel wanbeheer. Destijds werd de scholengemeenschap nog aangeuid met SvPO (Scholen voor Persoonlijk Onderwijs). Het bestuur van SvPO zou toen ruim 22 miljoen euro aan rijksbekostiging onrechtmatig hebben besteed. Daarbij is zo'n 16 miljoen euro uitgegeven aan nieuwbouw of verbouwingen op vier scholen. Ook de ouderbijdragen zijn gebruikt om deze huishouding te kunnen bekostigen. Dit vastgesteld, dat dus met publiek geld is gefinancierd, werd vervolgens ondergebracht bij een private stichting. Deze stichting was in handen van toenmalige bestuurder en mede-oprichter van de SvPO, Misha van Denderen. Volgens de Onderwijsinspectie was de situatie nog eens extra zorgelijk, omdat er juist geld nodig was om het onderwijs te verbeteren. Drie van de acht scholen waren namelijk al zeer zwaar verkleumd, met het risico dat financiering door de overheid stopgezet zou worden. In 2021 probeerde Van Denderen nog via de rechtbank om publicatie van inspectierapporten waarin ondermaats onderwijs werd aangehouden te voorkomen (rechts op de afbeelding te zien). De nieuwe rapporten waarin de Onderwijsinspectie financieel wanbeheer aan het licht bracht, werden in 2022 door de Haagse rechtbank gepubliceerd. Ook hier probeerde Van Denderen door middel van een kort geding nog om de rapporten niet openbaar te laten maken. Hij verzette zich namelijk tegen de bevindingen die hieruit volgden, maar dat mocht dus niet baten. De inspectie heeft vervolgens aangifte gedaan tegen Van Denderen, omdat hij geld zou hebben onttrokken aan het onderwijs. Begin 2022 werd Van Denderen al door de oud-minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs gedwongen om op te stappen, zijn taken werden overgedragen aan een interim-bestuur. Het Openbaar Ministerie stelde later nog een strafrechtelijk onderzoek in, waarbij onder andere beslag werd gelegd op vier schoolgebouwen die zijn betaald met onderwijsgeld en ouderbijdragen. Uiteindelijk zijn deze gebouwen alsnog overgedragen aan de scholen en heeft het OM een bevel tot beslag toegepast. Dat wil zeggen dat er vanwege een maatschappelijk belang werd afgezien van vervolging.

Vervolgens heeft er eind 2022 een bestuurlijke fusie plaatsgevonden, waardoor alle scholen nu landelijk één overkoepelend bestuur hebben. Sindsdien is de naam van de scholengemeenschap ook omgedoopt tot Pvo. In de zomer van 2023 stopte het eerder aangestelde interim-bestuur en werden haar taken overgedragen aan een nieuw bestuur. Na deze roerige periode stonden de scholen wel onder verscherpt toezicht van de Onderwijsinspectie en afgelopen jaar werden er diverse herstelonderzoeken naar de onderwijskwaliteit uitgevoerd. Ook recentelijk kwam de Pvo weer veel in het nieuws, omdat vijf van haar scholen de deuren zullen gaan sluiten vanwege ondermaats onderwijs.

De kwaliteit bleek op veel scholen niet te zijn verbeterd. Zo werden de vestigingen in Utrecht en Kapelle door de Onderwijsinspectie tot sluiting gedwongen. Bij deze scholen heeft de huidige minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs (Mariëtte Paul) na diverse rapporten begin dit jaar besloten om de bekostiging per 1 augustus 2024 te beëindigen. De school in Kapelle werd in 2022 zeer zwak verklaard, terwijl het leerlingaantal nu nog steeds onder de opheffingsnorm ligt. Deze opheffingsnorm kan worden gedefinieerd als de minimumnorm voor het aantal leerlingen op school. Wanneer het leerlingaantal van scholen drie jaar op rij onder de opheffingsnorm valt, gaan hun inkomsten verloren en is sluiting bijna altijd de enige optie. De lage leerlingaantallen zijn geen verrassing, want vanwege alle ophef rond deze scholen in de afgelopen jaren is de populariteit gedaald. Bij de school in Utrecht werd besloten om de havo-afdeling niet meer te financieren, omdat ook deze nog steeds als zeer zwak kan worden bestempeld. Ook de vwo-afdeling werd niet levensvatbaar geacht en zal dus door het schoolbestuur moeten worden afgebouwd. Wat betreft de andere scholen in Hoor, Hengelo en Amsterdam werd niet besloten om de geldkraan dicht te draaien, maar ook daar zien de schoolbesturen de toekomst somber in. Zij hebben zelf besloten om per 1 augustus 2024 een afbouwproces in gang te zetten. Voor de drie scholen in Geldermalsen, Deventer en Hurdegaryp bestaat er ten slotte geen reden om tot sluiting over te gaan, de onderwijskwaliteit is hier namelijk wel op orde.

Pvo Amsterdam (Tjalling Koopmans College)

worden uitgeoefend. Dit is juist fundamenteel, omdat het opheffen van een school erg ingrijpend is en de MR daarom al in een vroeg stadium betrokken moet worden. Ook de commissie was hier zeer kritisch over en oordeelde dus dat het besluit van het schoolbestuur niet in stand kon blijven. Het interim-bestuur van de vestiging in Amsterdam liet hier niet bij zitten en stapte naar de Ondernemingskamer om de uitspraak van de commissie te vernietigen. Deze zaak van 23 mei was voor beide partijen dus erg belangrijk. De interim-bestuurder van de school en de voorzitter van de medezeggenschapsraad, evenals beide advocaten en veel belanghebbenden, stonden deze dag lijnrecht tegenover elkaar. Zo waren er ook meerdere leerlingen en ouders aanwezig die tegen sluiting van de school zijn. Allereerst worden in deze zaak de juridische standpunten van beide advocaten voor het voetlicht gebracht.

Standpunt interim-bestuurder Pvo Amsterdam

De advocaat van de interim-bestuurder valt meteen met de deur in huis: een sluiting van de school is nu eenmaal onvermijdelijk geworden als gevolg van het afnemende leerlingaantal, de financiële situatie en de ondermaatse onderwijskwaliteit. Bovendien zal de bekostiging volgens hem stopgezet gaan worden, wat leidt tot enorme verliezen voor de school. Ook wordt benadrukt dat de school destijds al als zeer zwak werd bestempeld door de Onderwijsinspectie (alhoewel dit nu - zoals eerder werd gemaakt - op een onvoldoende ligt). Al deze factoren zouden daarom maken dat van de stichting niet langer kan worden gevergd om de school te laten voortbestaan. Volgens de stichting is er op 16 februari wel een adviesverzoek ingediend bij de MR, maar verlies de communicatie erg stroef. De Raad van Toezicht zou de vorige bestuurder namelijk op non-actief hebben gesteld en deze taak zelf op zich hebben genomen. Momenteel is er een interim-bestuurder aangesteld, maar deze gang van zaken was destijds niet erg bevorderlijk voor het contact met de MR. Laatstgenoemde zou daarnaast in de maanden maart en april ook hebben verzocht om informatie en een e-mail hebben gestuurd aan de op non-actief gestelde bestuurder. Vanzelfsprekend kwam er dan ook geen reactie op deze e-mail en taste de MR nog verder in het duister. De rechter vraagt zich af waarom die mailbox dan niet aan iemand anders ter beschikking is gesteld. De advocaat blijft volhouden met het standpunt dat de communicatie nu eenmaal slecht is verlopen en dat dit niet mogelijk was. Ondanks het feit dat er niet werd gereageerd, is het advies van de MR volgens hem wel degelijk meegenomen in de overweging van de stichting om de school te sluiten.

In deze zaak van 23 mei gaat het dus om de vestiging van Pvo in Amsterdam-Noord (te zien op de afbeelding). Deze Amsterdamse school heeft zichzelf omhoog gewerkt van een zeer zwakke beoordeling door de Onderwijsinspectie naar een onvoldoende. Om die reden heeft de minister niet besloten de financiering stop te zetten. Toch heeft het bestuur zelf gekozen voor een sluiting, waarbij de leerlingen met behulp van een afbouwproces per 1 augustus 2024 hun onderwijs kunnen voortzetten op een andere school. De school zal naar verwachting namelijk niet meer aan de opheffingsnorm voldoen. Het bestuur maakte dit in januari bekend, maar stuurde op veel verzet van zowel leerlingen als docenten. Zij waren het eens met de voorgenomen sluiting en protesteerden met spandoeken voor de school. Docenten vertelden destijds dat de 'beslissing' volt als een messteek in onze rug, juist omdat de school progressie maakte ten aanzien van de onderwijskwaliteit. Er zou het afgelopen jaar veel werk zijn verricht om de beoordeling van de inspectie naar een onvoldoende te krijgen. Uiteindelijk werd er in het voordeel van deze docenten en leerlingen geoordeeld: de Landelijke Commissie voor Geschillen WMS (medezeggenschap) zette namelijk een streep door het besluit om de school te sluiten. Volgens deze geschillencommissie zou het schoolbestuur geen rekening hebben gehouden met het adviesrecht van de medezeggenschapsraad. Alhoewel de ouders en leraren in januari (vlak na de brief van minister Mariëtte Paul) al waren ingelicht over het voorgenomen besluit, werd de medezeggenschapsraad pas op 16 februari op de hoogte gesteld. De medezeggenschapsraad van de Amsterdamse school stapte toen naar de geschillencommissie, omdat het besluit volgens hem al was genomen. Aangezien de MR zo laat pas om advies werd gevraagd, kon er geen wezenlijke invloed meer

Verder wordt door de advocaat ook benoemd dat de geschillencommissie juist hoorde te beoordelen of het besluit om de school te sluiten in redelijkheid tot stand is gekomen en mocht blijven, maar dit zou onvolledige zijn gebeurd. De stichting verzoekt de OK dan ook om het besluit te vernietigen, niet alleen vanwege inhoudelijke argumenten, maar ook omdat de redenen zo zwaarwegend zijn dat het openhouden van de school na 1 augustus redelijkerwijze niet van haar gevergd kan worden. Door al deze chaos zijn er bovendien al veel leerlingen overgestapt naar andere scholen, het precieze aantal ligt volgens de advocaat op 50 van de in totaal 261 leerlingen. Ook docenten zijn zich aan het oriënteren op andere mogelijkheden, wat erop wijst dat enorm veel reuring is ontstaan. De rechter vraagt vervolgens waarom de school niet nog een jaar open kan worden gehouden zoals de MR eist, aangezien het al langer schort aan de onderwijskwaliteit. De advocaat van de interim-bestuurder heeft daarop een duidelijk antwoord, er zou nu namelijk een echt kantelpunt zijn ontstaan: het kan zo niet langer. Om ervoor te zorgen dat er tot aan deze toekomst nog goed onderwijs wordt verzorgd, is een plan van aanpak gepresenteerd aan de ouders. Daarbij werd ook vermeld dat de school simpelweg geen verdere toekomst meer heeft. De interim-bestuurder voegt aan dit verhaal nog toe dat zelfs hij zich kapot is geschrokken van de situatie van de school. De rechter kijkt hier ietwat vreemd van op en vraagt aan hem of hij dan wel wist waar hij aan was begonnen. Volgens de interim-bestuurder was dit wel zo, maar bleek de situatie veel erger dan gedacht en is het te complex om financieel op te lossen.

Standpunt MR Pvo Amsterdam

Daarna komt de advocaat van de MR aan het woord, zij begint met het feit dat er een uitnodiging is gestuurd aan de Raad van Toezicht om te overleggen over het genomen besluit. Er wordt aangegeven dat de MR het in ieder geval belangrijk vond om de school op een goede manier open te houden tot 1 augustus 2025. De negatieve gevolgen van een sluiting per 1 augustus 2024 zouden voor leerlingen, leraren en ouders namelijk te groot zijn. Leerlingen moeten immers in een geheel andere schoolomgeving die op een andere manier werkt worden geplaatst en het is nog maar de vraag of zij daar ook hun eindexamen kunnen afleggen. Ook leerlingen die dit jaar het eindexamen afleggen op hun vertrouwde school zullen, als zij niet slagen, nog een jaar op een andere school moeten doorbrengen. De MR vindt het dan ook raadselachtig hoe tot dit besluit is gekomen, nu wordt gesuggereerd dat daarmee het belang van de leerlingen voorop is gezet. Dit is naar mening van de MR echter totaal niet hoe de vork in de steel zit, er heeft namelijk geen gelijkwaardig overleg plaatsgevonden en dit besluit zal desastreuze gevolgen hebben voor de leerlingen. De advocaat draagt ook aan dat een beëindiging van de bekostiging helemaal niet aan de orde is, nu de minister niet heeft besloten om de geldkraan dicht te draaien voor de school in Amsterdam. De school kan dus wel openblijven en eventuele vacatures kunnen worden opgevuld door goed te overleggen met de leraren. Verder staat het volgens de MR buiten kijf dat zij gepasseerd zijn bij het nemen van dit ingrijpende besluit, er is veel te laat om advies/instemming gevraagd en als gevolg van deze onzekere situatie velen veel betrokkenen niet wat hen te wachten staat. Voor zorgleerlingen is het bijvoorbeeld lastig om een andere school te vinden en reguliere leerlingen hebben geen idee wat ze kunnen verwachten wanneer ze besluiten om niet over te stappen naar een andere school. Verder is het onduidelijk of leraren hun baan wel kunnen behouden en maken ook ouders zich zorgen over de situatie. De lastige communicatie met de Raad van Toezicht wordt door de MR erkend, maar zelfs na het aantreden van een interim-bestuur zou er niks zijn veranderd. Er werd nog steeds niet geluisterd of om advies gevraagd over het alternatief om de school een jaar langer open te houden. De rechter vraagt zich vervolgens af of dit alternatief daadwerkelijk reëel is, nu door de stichting zelf wordt aangedragen dat een sluiting onvermijdelijk is. Volgens de advocaat is dit juist mogelijk, omdat veel betrokkenen nog vertrouwen hebben in het voortbestaan van de school. Het gros van de leerlingen en leraren is nog niet overgestapt naar een andere school en de bekostiging hiervan is bovendien verzekerd. Het is dan wel belangrijk om snel rond de tafel te gaan zitten en alles goed te bespreken. De advocaat grijpt bovendien haar kans om in te haken op de opvallende uitspraak van de interim-bestuurder, namelijk dat ook hij zich 'kapot zou zijn geschrokken'. Daarmee onderstreept hij in feite juist het belang om de MR te betrekken in de gehele situatie, iets wat door het interim-bestuur duidelijk is nagelaten.

Ook de voorzitter van de MR en tevens moeder van één van de leerlingen komt aan het woord. Zij vindt het lastig om te spreken, omdat ze 'vol zit met emotie'. Allereerst vertelt ze compleet in shock te zijn over de gang van zaken, de MR is volgens haar gewoonweg geen MR meer en wordt puur voor de sier gebruikt. Heel Nederland zou bovendien opkijken van wat er allemaal gebeurt op de school, daarmee doelt ze waarschijnlijk op het feit dat de Pvo-scholen al tientallen keren op een negatieve manier in het nieuws zijn verschenen. Ze schrikt ervan 'dat dit gewoon allemaal kan' en 'dat er echt niet naar de belangen van de MR wordt omgekeken'. De kinderen die wel al de overstap hebben gemaakt naar een andere school zouden zich daar niet op hun plek voelen en zeer ongelukkig zijn. Ze beschrijft dat het om ongeveer vijftig leerlingen gaat die nog steeds hun oude klasgenoten appen over de verdrietige situatie. Pvo Amsterdam heeft voor de resterende leerlingen al een andere school uitgekozen, maar hier is verder geen informatie meer over verschaft. De onzekerheid is dus enorm groot en de MR weet absoluut niks. Daarom is het naar mening van de voorzitter veel beter en zorgvuldiger als de school volgend jaar pas zal sluiten, iets wat bovendien ook erg belangrijk is voor leerlingen die volgend jaar examen gaan doen. Haar dochter zit momenteel namelijk in 5vwo en de hele vriendinnengroep is nu uit elkaar gerukt, met veel verdriet tot gevolg. Er schijnt ook een probleem te bestaan met het PTA (programma toetsing en afsluiting) van de school, nu dit niet zal worden meegenomen naar een andere school. Pvo Amsterdam heeft namelijk vrij weinig gedaan met de herstelopdracht van de Onderwijsinspectie, volgens laatstgenoemde kan de school niet laten zien dat het PTA voor het leerjaar 2021-2022 is gevolgd. Tot slot noemt de voorzitter nog dat veel leerlingen deze bijzondere school juist hebben gekozen voor het maatwerk en de kleine klassen, wat het extra schrijnend maakt dat deze leerlingen nu moeten overstappen.

Schoolleider Pvo Amsterdam staat aan de kant van interim-bestuurder

Verder spreekt ook de schoolleider van Pvo Amsterdam, Petra Kok, zich uit over de gehele situatie. Zij vertelt hoe ze in eerste instantie even verrast was als de MR over het besluit om haar school te sluiten en dat ze zich ook volledig gepasseerd voelde. Intussen is haar mening echter veranderd: zowel leerlingen als docenten hebben zekerheid nodig. De schoolleider zegt dat iets opvallends: 'Ik weet niet hoe ik deze school volgend jaar nog moet leiden'. Het alternatief om de school een jaar langer open te houden is volgens haar geen optie, omdat tien van de achttien docenten al een andere baan hebben gevonden. Zelfs ouders zeggen nu tegen haar dat de MR moet stoppen met deze activistische houding en zich gewoon moet neerleggen bij het besluit. Daar doet het feit dat hij is gepasseerd met betrekking tot het advies- en instemmingsrecht niet aan onder. Er wordt ook benoemd dat er juist wel aandacht is geweest voor de zorgleerlingen (in tegenstelling tot wat de wederpartij beweert) en dat er vergaderingen hebben plaatsgevonden om voor hen een speciale regeling te treffen. Er zijn in totaal dertig zorgleerlingen die na lange tijd allemaal een andere school hebben gevonden. Aan dit verhaal voegt de schoolleider nog het volgende toe: 'Als ik het even plat zeg, is iedereen er gewoon helemaal klaar mee. Natuurlijk is het verschrikkelijk en willen veel leerlingen niet naar een andere school, maar zij zijn daar wel flexibel genoeg voor'. Ook wordt benadrukt dat het absoluut niet waar is dat sommige leerlingen geen eindexamen zullen doen, er zijn slechts drie leerlingen uit 5vwo die nog geen andere school hebben gevonden. De voorzitter van de MR reageert daar vrijwel meteen op door te zeggen dat dit niet klopt, de rest van de klas zou namelijk onder dwang zijn overgestapt naar een andere school. Zij verwacht juist dat wanneer de school nog een jaar open kan blijven, veel leerlingen terug zullen keren.

Tussenconclusie rechter en laatste reacties

Hierna stelt de rechter eigenlijk vast dat de MR door het oude bestuur volledig is gepasseerd en dat hij tot op de dag van vandaag nog steeds geen medezeggenschap heeft ervaren. De Pvo reageert daar echter op dat zij dit niet zo heeft ervaren, maar zich wel realiseert dat de communicatie eerder had moeten plaatsvinden. De MR zou daarentegen niet openstaan voor goed overleg en zich erg vasthouden aan de opvatting dat de school nog niet dicht mag. Deze opvatting is volgens de rechter wel bekleed met rapporten en goede argumenten. Toch stelt de Pvo dat onderhandelingen tijdens een kort geding bijvoorbeeld geen succes opleverden, omdat de MR hun standpunt als een soort dictaat bleef opleggen. Er zou absoluut geen discussie mogelijk zijn geweest. Volgens de MR gebeurde dit juist andersom en was de Pvo niet bereid om van hun voorgenomen sluiting af te wijken.

De rechter vraagt dan aan de schoolleider hoe het kan dat de MR helemaal niet betrokken is geweest bij het besluit, zijn zij dan gewoon vergeten? Petra Kok schuift haar hoofd: 'Nee, de MR is bewust gepasseerd. Er was sprake van een incapabele bestuurder die de kwaliteit van mijn school niet heeft gefaciliteerd. Vervolgens heeft het bestuur opzich medegedeeld dat zij de school wilden sluiten, waarbij zowel de MR als ik zijn gepasseerd'. Ook vertelt ze dat er nog een open dag is geweest zonder haar tussenkomst en dat er (zoals viel te verwachten) weinig bezokers waren. De media ging hier volgens haar volledig mee aan de haal en vervolgens hebben nul leerlingen zich voor aankomend schooljaar aangemeld. Voordat zich dit afspeelde, was er juist een stijgende lijn te signaleren. Het inspectierapport was immers verbeterd van zeer zwak naar een onvoldoende. De schoolleider voegt daaraan toe dat dit destijds nog uitbundig is gevierd. Er wordt afgesloten met de constatering dat er aan een dood paard niet te trekken valt en dat de school het simpelweg niet meer gaat redden.

Moet de OK het besluit van de geschillencommissie vernietigen?

Allereerst wordt dan nog aan de interim-bestuurder gevraagd of de school open blijft als de OK het besluit van de geschillencommissie in stand laat. Volgens eerstgenoemde worden zij dan wel gedwongen om dit te doen, maar lijdt de kwaliteit van het onderwijs daar sterk onder en zal de onderwijsinspectie op den duur ook besluiten om de school te sluiten. Ook de schoolleider sluit zich daarbij aan: 'Ik had nooit gedacht dat ik dit zou zeggen, omdat ik van deze school en de leerlingen hou. Ik was in eerste instantie tegen een sluiting, maar de dynamiek op school is niet meer goed. Mensen zijn ziek en ik loop als een soort psycholoog door de school om mensen te motiveren. Ik denk in het belang van de leerlingen, dus ik zou het heel erg vinden als het besluit van de commissie in stand wordt gelaten, hoe gek het ook klinkt'. De rechter benoemt dan nog dat aan beide kanten van de zaak wordt gezegd dat de MR is genegeerd en dit is volgens hem 'gewoon heel stom'. De geschillencommissie werd als gevolg hiervan geconfronteerd met een ernstige schending van de besluitvorming, net zoals de OK daar nu mee wordt geconfronteerd. Volgens de rechter is de enige straf die daarom oplegged kan worden om het besluit van de Pvo niet in stand te laten, maar dit zal juist negatieve gevolgen hebben. De OK vraagt daarom nog een laatste keer aan de MR waarom hij het een goed idee vindt om de kinderen nog een jaar op deze school te laten vertoeven. De voorzitter van de MR herhaalt opnieuw wat zij eerder al heeft gezegd: het zou een slecht scenario zijn voor de kinderen, op deze manier krijgen ze meer tijd op de school waarvoor zij hebben gekozen en kunnen ze wennen aan het idee van een overstap. De rechter blijft kritisch en benadrukt het lage leerlingenaantal en de slechte onderwijskwaliteit. De voorzitter van de MR gooit het dan over een andere boeg en zegt dat zij 'hier zit voor de toekomst van haar eigen kinderen' en 'dat niet zou doen als ze er zelf niet in geloof'. Een deskundige van de OK vraagt zich ook af of de school zich bij een uitgestelde sluiting zal inzetten om een andere school te vinden voor alle leerlingen die dit nog nodig hebben. Daar wordt bevestigend op geantwoord, het zou daarbij gaan om slechts drie leerlingen.

Tot slot: leerling Pvo Amsterdam aan het woord en afronding

In het laatste gedeelte van de zaak mag ook een leerling van de school tot de OK spreken. Zij vertelt dat ze een enorme druk ervaarde om over te stappen naar een andere school en dat haar moeder nooit betrokken is geweest. Ze suggereert gepusht te zijn door een leraar om deze overstap te maken en 'niet te weten wat ze aantof op die andere school'. Het zou enorm rommelig geweest zijn en een warm welkom ontbrak. Het meisje wil nu heel graag terug naar haar oude school, omdat ze zich gedwongen voelde om van school te veranderen.

De rechter geeft dan aan dat er normaal nog wordt gepraat over afspraken en mogelijkheden voor de toekomst, maar dat hij die in deze zaak niet voor zich ziet. Er wordt nog probeerd om een overleg en gezamenlijke oplossing tussen beide partijen mogelijk te maken, maar daar zien zij allebei niks in. In de repliek en dupliek worden de genoemde standpunten over en weer herhaald en de rechter deelt mede dat zij in het komende halfjaar zullen raadkameren om te kijken of er al tot een beslissing kan worden gekomen. Dit is niet gebruikelijk, maar deze zaak is erg dringend. Er zal dan vandaag nog mondeling uitspraak worden gedaan.

Definitieve uitspraak Ondernemingskamer

Het wachten op de mondelinge uitspraak duurt uiteindelijk wat langer dan het beloofde halfuur, maar de OK heeft wel de knoop door kunnen hakken. Zij stelt voorop dat de MR volledig is genegeerd en dat dit absoluut niet normaal is. Dit neemt echter niet weg dat de OK nog inhoudelijk mag toetsen of het genomen besluit van de geschillencommissie wel juist is en of dit nog in stand moet blijven. De standpunten van beide partijen worden kort en bondig herhaald. Aan de ene kant stelt de MR dat leerlingen tijd nodig hebben om uit te kijken naar een andere school. Aan de andere kant benadrukt Pvo Amsterdam juist dat er sprake is van een structureel leerlingentekort, een structureel slechte kwaliteit van het onderwijs en een structureel slechte financiële situatie (die bovendien ook nog is verergerd). Als gevolg hiervan wordt er enorm geleund op de gehele scholengemeenschap, omdat zij moet bijdragen om de vestiging in Amsterdam overeind te kunnen houden. Daarmee gaat kostbaar schoolgeld dat op een betere manier kan worden besteed verloren. Na toetsing is de OK dan ook van mening dat het besluit van de geschillencommissie vernietigd moet worden: de school zal dus per 1 augustus 2024 sluiten en geen jaar langer open blijven. Daarmee willigt de OK het verzoek van de stichting in en wordt dat van de MR afgewezen. Er wordt tot slot nog wel benadrukt dat het belangrijk is om de leerlingen goed te ondersteunen in het vinden van een nieuwe school.

Dit drastische besluit van de OK zag ik eerlijk gezegd al aankomen, vooral nadat de schoolleider zelf liet weten geen toekomst meer te zien in het voortbestaan van de school. Toch moet het een lastige beslissing zijn geweest en voor beide partijen in deze zaak ook een zeer lastige en beladen kwestie. Daarbij is het negeren van de MR in deze gang van zaken erg onbehoorlijk geweest. Veel betrokkenen aan de kant van de MR lopen dan ook verslagen de zaal weer uit. Ook de aanwezige leerlingen lijken nu pas echt te beseffen dat ze na deze zomer nooit meer terug zullen keren naar hun oude school.

Terugkerende rubriek

Wil jij naar aanleiding van dit artikel nou meer lezen over hoe het eraan toe gaat in de rechtszaal? Wees dan niet getreurd, want ook in de volgende editie staat deze rubriek voor jou klaar met een nieuwe portie rechtszaken. Bovendien zal deze interessante verkenning zich richten op allerlei vormen van rechtspraak. Houid Thema dus zeker in de gaten!

Zitten is het nieuwe roken; we mogen tegenwoordig ook helemaal niks meer...

"Zitten is het nieuwe roken" wordt sinds ongeveer 2015 steeds vaker als leus de wereld in geslingerd. De boodschap is duidelijk: zitten is slecht voor de gezondheid. Maar moeten wij uit deze ongenueanceerde leus afleiden dat zitten, net als roken, ziektes zoals kanker kan veroorzaken en kan leiden tot een vroegtijdige dood? De vergelijking tussen zitten en roken roept vragen op over de ernst van de gezondheidsgevolgen die worden veroorzaakt door zitten en over de manier waarop de boodschap wordt overgebracht naar de (Nederlandse) bevolking. Helpt deze vorm van bewustwording echt bij het aanmoedigen tot meer beweging, of zorgt het voor een toekomst waarin mensen daadwerkelijk 'stoelschaamte' hebben?

Zitten is 'slecht'?

Nederlanders blinken niet alleen uit in schaatsen, hockey en Formule 1, maar ook in zitten. Met gemiddeld 8,9 uur per dag is Nederland namelijk Europees kampioen zitten. Dit gebeurt vooral tijdens het werk, waarbij onder andere juristen en economen het meeste zitten (7,3 uur per dag). Hangen op de bank en zittend eten zorgen ervoor dat mensen ook hun vrije tijd veel zittend doorbrengen. De nummer één plek in Europa is niet iets positiefs, want uit onderzoek van de Gezondheidsraad blijkt dat langdurig zitten het risico op hart- en vaatziekten aanzienlijk wordt vergroot. Voor mensen die veel zitten (meer dan 8 uur per dag) en weinig bewegen is het risico 74% zo hoog als mensen die minder dan 4 uur per dag zitten en veel bewegen. De kans op diabetes type II wordt daarnaast vergroot. Wanneer je zit wordt eten namelijk niet goed omgezet in energie, maar omgezet in vet, waardoor het risico op overgewicht toeneemt. De oorzaak hiervan kan zijn dat onze grootste spieren, die van de bovenbenen, tijdens het zitten niet bewegen, waardoor de stofwisseling minder goed werkt. De stofwisseling zorgt er immers voor dat voedingsstoffen worden omgezet in energie.

Het probleem is niet zozeer het zitten zelf, want dat is namelijk soms nodig om rust te nemen, maar het gaat om comfortabel zitten. Mensen kunnen op een perfect afgestelde bureaustoel of een zachte bank urenlang stil zitten zonder enig ongemak, waardoor er dus weinig wordt bewogen. "Zitten is een werkwoord", zei Gerrit Rietveld, de ontwerper van wereldberoemde stoelen die niet bepaald lekker zitten. Je kunt namelijk beter op de grond of een ongemakkelijke kruk zitten, zodat je na een tijdje gaat bewegen om de pijn te verminderen. Dit is ook hoe mensen tot twee eeuwen geleden (en nu nog vaak buiten de westerse wereld) zaten. Zij doen niet aan 'bankhangen'.

Wat te doen?

Erik Scherder, hoogleraar neuropsychologie aan de Vrije Universiteit, onderbreekt zijn hoorcolleges elk half uur voor een drie minuten durende sessie van squats en armbewegingen, waarbij zijn studenten enthousiast meedoen. Dit is een eenvoudig voorbeeld van wat je kunt doen als je langdurig zit of moet zitten. Natuurlijk hoeft je niet in de universiteitsbibliotheek (UB) squats te doen – die plek is al angstaanjagend genoeg – maar je kunt wel elk half uur opstaan om even te wandelen en bijvoorbeeld je flesje water bij te vullen. Probeer tijdens de lunchpauze een wandeling te maken terwijl je eet, of kies voor een sta-bureau in de bibliotheek. Het doel van deze maatregelen is niet om het zitten volledig te vermijden, maar om een balans te vinden tussen beweging en zitten.

Waarom zitten Nederlanders dan toch zo veel?

Ondanks dat al jaren wordt verteld dat langdurig zitten niet goed is voor de gezondheid, wordt er gezien het aantal uren dat de Nederlander zit, niet echt iets gedaan door het grootste deel van de bevolking. Dit heeft meerdere redenen.

Ten eerste zit het in ons dat wij graag voor de makkelijkere weg, in dit geval comfortabel zitten, kiezen. De law of the least physical effort leert ons dat mensen van nature geneigd zijn om met zo min mogelijk inspanning door het leven te gaan. Evolutionair gezien kende dit veel voordelen. Je wist als jager en verzamelaar namelijk niet wanneer je achter een hert aan moest rennen en dus spaarde je je energie. Vandaag de dag betekent dit echter dat wij graag op een lekkere stoel of bank plaatsnemen en niet kiezen voor staan of zitten op de grond.

De tweede reden is er misschien een waar je zelf tijdens het lezen ook al aan had gedacht. "Leuk en aardig dat ik minder moet zitten, maar tijdens een volle dag op de universiteit ga ik niet tijdens de werkgroepen of hoorcolleges elk half uur even staan. Wij hebben niet allemaal Erik Scherder als hoogleraar." Dit is precies een van de belangrijkste redenen waarom veel mensen hun dag zittend doorbrengen. Op hun werk hebben zij vaak geen verstelbaar bureau en worden vergaderingen gehouden in ruimtes met enkel een tafel en stoelen. Hoewel kinderen houden van bewegen en, als ze gaan zitten, dat graag op de grond doen, wordt hen al op de basisschool geleerd om urenlang stil te zitten. Volgens Robert van de Graaf, verslavingsarts, is dit aangeleerd en ongezond gedrag. Onze maatschappij is dus zo ingericht dat langdurig zitten als normaal wordt gezien.

Tot slot is de manier waarop de boodschap (zitten is niet goed voor de gezondheid) wordt gebracht niet de effectiefste manier om verandering te bewerkstelligen. "zitten is het nieuwe roken", bracht bij mij persoonlijk veel weerstand naar boven. "Ah fijn, weer iets wat slecht is" en "roken is toch een keuze en zitten niet altijd" waren de eerste gedachten die bij mij naar boven kwamen. Bij het horen van de leus kwam er tot mijn schrik een soort innerlijke Johan Derksen naar boven, want "we mogen tegenwoordig toch helemaal niks meer". Een boodschap moet, wil je daadwerkelijk aansporen tot verandering, namelijk op een positieve wijze worden gebracht. Positief denken heeft ook een bewezen gezondheidseffect. Minder stress zorgt ervoor dat mensen zich fitter voelen en gemotiveerd zijn om te zoeken naar oplossingen. De verminderde stress is bovendien goed voor de bloedvaten en de negatieve boodschap lijkt dus juist averechts te werken. Zitten is daarnaast niet te vergelijken met roken. De negatieve effecten van zitten kun je tegenwerken door te bewegen, en dit kan met de gevolgen van roken niet.

Het is dus belangrijk om de boodschap van het minder zitten op een positieve manier te brengen. Het is effectiever om te benadrukken dat bewegen je fitter en gezonder maakt. Wanneer mensen niet direct de gevolgen van hun handelen zien, moeten zij geholpen worden door een bepaald proces. Allereerst moet er op een positieve wijze bewustzijn worden gecreëerd over de voordelen van bewegen. Dit zal ervoor zorgen dat mensen sneller geneigd zijn om van beweging een prioriteit te maken in hun dagelijkse leven. Daarnaast is het van cruciaal belang dat de omgeving beweging stimuleert, wat betekent dat er in de maatschappij een grote verandering zal moeten plaatsvinden.

Concluderend

Hoewel "zitten is het nieuwe roken" een memorabele leus is, is hij onwaar en kan het juist het tegenovergestelde effect hebben. Het stimuleren van bewegen door de positieve effecten te benadrukken is de enige manier waarop mensen daadwerkelijk gemotiveerd kunnen raken om hun levensstijl te veranderen. "Stoelchaamte" is dus zeker niet iets wat wij in de toekomst moeten zien, maar juist bewegingsaanmoediging. Ga dus niet lekker zitten voor de rest van Thema, maar lees het staand of op een kruk. Wie weet voel je jezelf meteen beter.

Engelse literatuur aanraders

Lieve lezer, ook in deze editie van Thema staan er weer Engelse literatuur aanraders voor je klaar! Nu het academische jaar nu eindelijk haar einde heeft bereikt en de zomervakantie ons steeds meer toelacht, is het natuurlijk belangrijk om deze periode vrolijk in te luiden met een boek – of 4! Of je nu een romantische lezer bent of een fervente sci-fi fan, bij Thema kun je terecht voor de beste boekaanraders. Keer na de zomervakantie terug voor de laatste Thema editie van Mediac 23-24 en dus voor de laatste Engelse literatuur aanraders. Alvast veel leesplezier!

Liefdesroman & humoristische fictie: Funny Story van Emily Henry

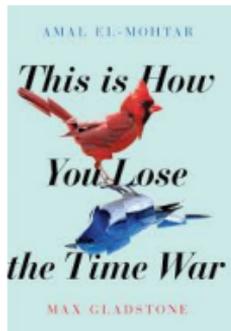
andere boeken van deze schrijfster:

In april van dit jaar is het nieuwe boek van de bekende schrijfster Emily Henry uitgekomen. Zij heeft een aantal populaire boeken geschreven, waaronder Happy Place en Beach Read. Nu komt ze met een nieuwe roman, die naast romantiek ook verdriet en trauma laat zien. Hoewel de titel van het boek aan het einde van het verhaal een geniale punchline blijkt te zijn, is dit verhaal veel meer dan een grappig verhaal. Funny Story vertelt het verhaal van Daphne en Miles. Daphne is door haar verloofde Peter verlaten voor zijn jeugdvriendin Petra, wie tot dan toe de vriendin van Miles was. Na deze twee pijnlijke breuken, gaat Daphne tijdelijk bij Miles wonen tot zij zelf een nieuwe woning kan krijgen. Daphne en Miles zijn precies het tegenovergestelde van elkaar en in het begin vermijden zij elkaar voornamelijk. Tot zij op een dag samen hun verdriet aan het wegdrinken zijn en zij de eerste banden van een vriendschap vormen. Op deze noodlottige avond bedenken zij een plan: om hun exen jaloers te maken, zullen zij doen alsof zij ook in een relatie zitten. Maar dit is natuurlijk allemaal voor de show ... toch?

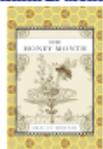

Science-fiction novelle: *This is how you lose the time war* van Amal El-Mohtar en Max Gladstone

Zoals hierboven al staat vermeld, is dit boek geschreven door twee schrijvers, wat het dualistische karakter van dit verhaal duidelijk laat blijken. Het boek staat uit een correspondentie tussen twee rivaliserende agenten, beide aan de andere kant van een oorlog. In een stervende wereld vindt een agent van de Commandant een brief. In deze brief staat een mysterieuze tekst: branden voordat je leest. Dit is het begin van een onvoorstelbare correspondentie tussen twee rivaliserende agenten in een wereld bevallen in oorlog. De twee agenten zijn vastbesloten om de best mogelijke toekomst veilig te stellen voor hun partijen. Wat begint als een onschuldige correspondentie over een betere wereld, opschepperij op het slagveld en plagerij, groeit uit tot veel meer: iets episch, iets romantisch. Is het iets dat de toekomst zou kunnen veranderen? Maar hun correspondentie moet een geheim blijven. Het contact met de ander zou tijdens deze oorlog de dood betekenen. Er kan namelijk maar één iemand de oorlog winnen.

Andere boeken van Amal El-Mohtar:

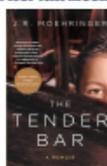
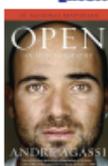
Andere boeken van Max Gladstone:

Memoires: *Spare* van Prins Harry

Tijdens de zomervakantie is het natuurlijk ook wel eens fijn om geen fictie te lezen en je onder te kunnen dompelen in de onvoorspelbare levens van bekende mensen. Een perfect boek hiervoor is *Spare* van Prince Harry, want wie wil nou niet weten hoe het is om een prins (of prinses) te zijn? Helaas komen wij erachter dat het leven van een royal niet alleen maar rozenkleur en manschijn is, prins Harry is namelijk niet de kroonprins, maar de reserve prins: de 'spare'. In zijn boek vertelt hij zijn verhaal. Hoe is hij omgegaan met het verliezen van zijn moeder op zo'n jonge leeftijd en op zo'n publieke manier? Hoe was zijn leven in het leger? Hoe heeft hij zijn vrouw Meghan Markle leren kennen? Waarom heeft hij ervoor gekozen om een stap terug te nemen van het Koninklijk Paleis? Dit en nog veel meer komt naar voren in zijn hartverscheurende en hartverwarmende memoires.

Andere boeken van de ghostwriter J.R. Moehringer:

Fantasy: *She who became the sun* van Shelley Parker-Chan

She who became the sun is het eerste deel van *The Radiant Emperor* duologie. Dit boek is een combinatie van *Mulan* en *The Song of Achilles*, dus als je een fan bent van deze twee verhalen raden wij je dit boek zeker aan. Het verhaal begint in een arm dorpie in China, dat geteisterd wordt door hongersnood. In dit dorpie hebben twee jonge kinderen twee verschillende loten in het leven. De broer krijgt grootsheid. Het zusje helemaal niets.

Het verhaal speelt zich af vanaf 1345, wanneer China onder het harde Mongoolse bewind staat. Voor de arme boeren is grootsheid slechts een wonder dat in verhalen voorkomt. Na de dood van haar broer neemt de vrouwelijke monnik Zhu Chongba zij identiteit over om de dood te ontsnappen en zijn lot van grootsheid als het hare te claimen. Verborgen als een mannelijke novice komt Zhu een klooster binnen en leert daar dat ze in staat om alles te doen wat nodig is, hoe ongevoelig dat ook kan zijn, om verborgen te blijven voor haar ware lot van nietigheid.

Nadat het klooster is vernietigd, omdat het de opstand tegen de Mongoolse overheersing steunde, grijpt Zhu haar kans om een andere toekomst op te eisen: de verlaten grootsheid van haar broer.

Deel 2:

Jaarterugblik

Dinsdag 5 september 2023: Openingsborrel bij café Babbels

Na afloop van de informatiebijeenkomst van Honours College Law was het dan eindelijk zover: de allereerste J.H.V. Themis borrel van dit facultaire jaar! Op het zonnige terras van Babbels werd door onze leden met volle teugen genoten van alle gezelligheid. De sfeer zat er goed in en de openingsborrel bleek dan ook een grandioos succes.

Vrijdag 15 september 2023: Brusselreis

Een van de eerste activiteiten van dit collegejaar werd georganiseerd door de Carrièrecommissie en stond volledig in het teken van de befaamde stad Brussel. Een ochtendje vroeg uit de veren was het voor deze dagtrip meer dan waard! Zo werd er een bezoek gebracht aan het Europees Parlement en is er ook veel nieuwe kennis opgedaan bij de Nederlandse ambassade. Na deze leerzame en gezellige dag keerden alle leden dan ook weer voldaan terug naar huis.

Donderdag 9 november 2023: Constitutieborrel bij Scheltema

Op 9 november vond de langverwachte constitutieborrel plaats bij Scheltema, die zeker niet te wensen over liet. Deze memorabele avond stond in het teken van het 8e bestuur, dat op een feestelijke manier haar intrede heeft kunnen maken. Zij heeft niet alleen veel felicitaties mogen ontvangen van alle aanwezige leden, ook de bevriende besturen van andere verenigingen sloten zich enthousiast aan bij de borrel. Het gastenboek is gedurende de avond dan ook goed gevuld. Bovendien verzekerde de open bar iedereen onbepert van een drankje en is er deze avond wederom veel plezier beleefd!

Donderdag 23 november 2023: Kantoorbezoek De Brauw Blackstone Westbroek

Het eerste kantoorbezoek van dit facultaire jaar werd afgetrapt door niemand minder dan onze hoofdsponsor De Brauw Blackstone Westbroek. Een enthousiaste groep Themianen is die dag afgereisd naar de Zuidas om daar kennis te maken met dit indrukwekkende kantoor. Naast deze leerzame middag werd er ook nog veel plezier beleefd in een heuse pingpongbar. Rond de pingpongtafel en aansluitend op de borrel kon op een informele manier verder kennis worden gemaakt met De Brauw. Al met al kan er worden teruggeblikt op een geslaagde dag.

Donderdag 7 december 2023: Kerstborrel bij Barrera

Themis bevond zich dit jaar al vroeg in de kerstsferen, op 7 december was menig lid namelijk te spotten in een vrolijke kersttrui. Speciaal voor deze gelegenheid werden de mooiste creaties uit de kast getrokken die door iedereen in stamkroeg Barrera te bewonderen waren. Er is dan ook een hele gezellige tijd beleefd en door velen werd alweer uitgekeken naar de volgende borrel!

Vrijdag 15 december: Kleine Reis naar Antwerpen

Geheel in de kerststemming die onze vereniging al eerder had bereikt, stond er deze vrijdag een enorm leuke tocht naar Antwerpen op de planning. De Reiscommissie heeft dit jaar weer hard gewerkt om de Kleine Reis zo goed mogelijk vorm te geven en dat is haar zeker gelukt. Zo is er een leerzaam bezoek gebracht aan het Paleis van Justitie waar een magistraat ons kennis liet maken met het Belgische rechtssysteem, onder andere door het bijwonen van een zitting. Vervolgens kreeg iedereen de kans om rond te dwalen op de gezellige kerstmarkt in Antwerpen en betraden velen bovendien de schaatsbaan. Nadat (bijna) iedereen helemaal heel het ijs afkwam werd de dag afgesloten met een heerlijk avondmaal bij restaurant 'De Sinjoor'. Met dank aan de Reiscommissie kan worden teruggeblikt op een onvergetelijke dag!

Vrijdag 26 januari 2024: Schaatsen bij Ijsshal De Vliet

Eind januari waagde een groep avontuurlijke leden zich opnieuw op het ijs, dit keer bij de pas geopende schaatsshal in Leiden. Na de zware tentamenweken viel dit sportieve uitje bij iedereen goed in de smaak en werd er dolle pret beleefd. Kortgezegd: een activiteit die zeker voor herhaling vatbaar is.

Donderdag 1 februari 2024: Pubquiz borrel bij Barrera

De maand februari was ditmaal begonnen met een echte klassieker; Het achtste bestuur der J.H.V. Themis heeft een spannende pubquiz georganiseerd waar onze hersenen gekraakt werden met uitdagende vragen. De winnaars hebben naast de eeuwige roem ook geweldige prijzen gewonnen. Met een lekker drankje en Thijmen als host kon de avond niet meer kapot!

Donderdag 8 februari 2024: Kantoorbezoek Stibbe

Op 8 februari heeft een deel van Themis een bezoekje gebracht aan de Zuidas: bij het advocatenkantoor Stibbe. Hier hebben wij een rondleiding gekregen en mochten we de ins- and outs over dit internationaal gerichte kantoor ervaren. Nogmaals bedankt Stibbe voor de gastvriendelijkheid!

Dinsdag 20 februari 2024: Kantorendiner

Ook dit jaar stond het kantorendiner weer op de planning. Op 20 februari werden we hartelijk ontvangen bij het restaurant Wielinga in Leiden. Al het harde werk van de Carrièrecommissie kwam goed naar voren: alles zag er prachtig en goed verzorgd uit, de tafelroulette was goed georganiseerd en de avond was helemaal compleet met de interessante en gezellige kantoren: Freshfields, Baker McKenzie, AKD & Pels Rijken.

Donderdag 4 april 2024: Bestuursinteresseborrel

Een belangrijke tijd van dit collegejaar is eindelijk aangebroken: de zoektocht naar het 9e bestuur der J.H.V. Themis! De sollicitatieperiode werd ingeluid met de bestuursinteresseborrel op 4 april in ons stamcafé Barrera. Naast serieuze gesprekken tussen geïnteresseerde leden en ons huidige bestuur, was er natuurlijk veel ruimte voor typische Themis gezelligheid!

Woensdag 17 april: Kantorenlunch

De carrièrecommissie heeft ook dit jaar weer haar uiterste best gedaan om een geweldige kantorenlunch te organiseren en dat is uitstekend gelukt. Onder het genot van een heerlijke maaltijd bij Het Prentenkabinet konden leden op een toegankelijke manier in gesprek raken (en hen natuurlijk ook het hemd van het lijf vragen) met recruiters en advocaten van diverse kantoren. Dit jaar waren de kantoren Lexence, Stibbe en Simmons & Simmons aanwezig. Nogmaals hartelijk dank aan alle enthousiaste aanwezigen!

Lexence,
Stibbe,
Simmons
&
Simmons

Donderdag 18 april 2024: Darttoernooi

Op deze onvergetelijke avond namen vele leden het fanatiek tegen elkaar op in een echte dartcompetitie. Met een drankje in de ene hand en een dartpijl in de andere, werd er volop gelachen en genoten in 't Dijkje. Daarbij zijn niet alleen verborgen dartaalenten ontdekt, maar is er bovenal ook heel veel plezier beleefd!

Donderdag 25 april: Eerstejaarsactiviteit

Op 25 april waren onze eerstejaarsleden van harte welkom bij Poolcentrum 't Dijkje, waar zij op een laagdrempelige manier kennis konden maken met de vereniging en andere Honoursstudenten. Onder het genot van een hapje en drankje werd er enthousiast gekletst en bleek ook het poolen een groot succes. Na uren van spannende potjes en veel gelach keerde iedereen weer met een voldaan gevoel naar huis. Deze geweldige activiteit heeft onze nieuwe leden een goed beeld gegeven van onze gezellige vereniging en hun enthousiasme voor de komende jaren hopelijk nog verder aangewakkerd.

Donderdag 2 mei: Kantoorbezoek NautaDutilh

Met dank aan de carrièrecommissie stond er op 2 mei opnieuw een goed georganiseerd kantoorbezoek op de planning, ditmaal bij niemand minder NautaDutilh. Een groep Themianen reisde deze dag weer vol enthousiasme af naar de inmiddels vertrouwde Zuidas, waar een gastvrij onthaal op hen wachtte. Vervolgens kon er uitvoerig kennis worden gemaakt met dit interessante kantoor en de daar uitgeoefende advocatuur. Het was weer een buitengewoon succesvol kantoorbezoek met veel waardevolle inzichten!

Maandag 13 mei: Kreeglezing

Onder het genot van een lekker drankje in Café de Keyzer, hebben Themis-leden kunnen genieten van een zeer interessante lezing van niemand minder dan professor Koops! Het college met als titel 'Ongehoord! Veroordeling van niet-verschenen partijen', was een reuzen succes. Ook studenten van onze Utrechtse zustervereniging (Tilia) hebben zich kunnen amuseren bij de lezing. Prof. Koops heeft een ontzettend interessante en bijzondere lezing in elkaar gezet en wij danken hem dan ook zeer voor zijn moeite!

Donderdag 16 mei: Kantoorbezoek Houthoff

Aan de indrukwekkende reeks van kantoorbezoeken die in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden kon Houthoff uiteraard niet ontbreken en op 16 mei vertrok een groep leden dan ook verheugd naar het zuiden van Amsterdam. Aldaar kregen zij de gelegenheid om dit prachtige Zuidaskantoor verder te verkennen en de sfeer te proeven. Ook dit leerzame bezoek bleek goed geslaagd, we zijn Houthoff zeer dankbaar voor hun gastvrije ontvangst!

Zaterdag 3 juni: Rondvaart door de Leidse grachten

Met de komst van de zomer stond ook de langverwachte boottocht over de grachten van Leiden weer op het programma. Deze welbekende rondvaart is inmiddels uitgegroeid tot een ware traditie en was ook dit jaar weer een groot succes. Na alle tentamenstress kon er weer ontspannen worden bijgepraat in goed gezelschap en met een mooi uitzicht. Ook de nodige versnaperingen waren in overvloed aanwezig en iedereen heeft dan ook een geweldige tijd gehad.

Donderdag 13 juni: Kantoorbezoek DLA Piper

Als laatste kantoorbezoek van dit jaar - maar zeker niet als minste - stond DLA Piper op de agenda. Ook bij dit bijzondere kantoor werden onze leden met open armen ontvangen en hadden zij de unieke kans om nader kennis te maken met DLA Piper. Daarbij zijn veel nieuwe inzichten opgedaan en hebben onze leden het Zuidaskantoor goed leren kennen. Dit afsluitende kantoorbezoek kan wederom als zeer geslaagd worden bestempeld.

Vrijdag 14 juni: Commissiebedankdag

Om alle commissies te bedanken voor hun harde werk en al het moois dat zij het afgelopen jaar hebben neergezet, organiseerde het bestuur een bijzonder leuke dag in Scheveningen. Er stond namelijk een geweldige surfles bij de Aloha Beachclub op de planning! Bij aankomst op het strand brak er zelfs een zonnetje door en na een uitgebreide uitleg werden de golven door iedereen dapper getrotseerd. Sommigen onder ons hadden het al snel onder de knie

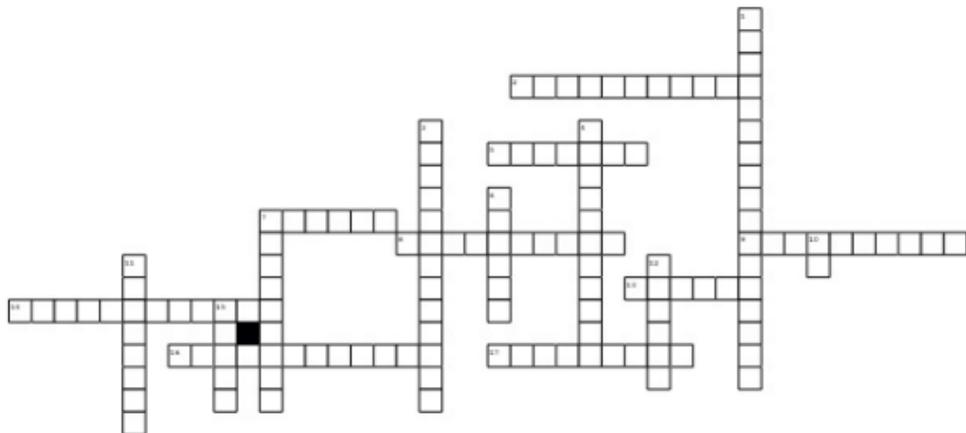
en leken net echte professionals terwijl ze balancerden op het surfboard. Alhoewel het voor de meeste leden de eerste keer was, is het bij iedereen hartstikke goed gegaan. Er staat in ieder geval één ding vast: het was een fantastische ervaring die zeker niet snel zal worden vergeten. Vervolgens werd er tijdens het smakelijke avondmaal nog gezellig nagepraat en kreeg ieder commissielid bovendien een heel mooi presentje. Er kan worden teruggeblikt op een zeer geslaagde dag, met alle lof voor het bestuur.

Woensdag 19 juni: Eindbarbecue

Zoals we allemaal weten komt de regie van bestuur 8 langzaam maar zeker ten einde. Zij hebben het stokje namelijk overgedragen aan bestuur 9! Op 19 juni heeft bestuur 9 haar eerste activiteit georganiseerd: de traditiegetrouwe eindbarbecue! Aan het strand van Scheveningen bij The Beach House (by WOW) werden leden ontvangen met een bloemenketting en hebben zij kunnen genieten van een lekker drankje (bier, fris, wijn en natuurlijk sangria!) en een overheerlijk bbq-buffet. De locatie was prachtig, het gezelschap nog veel meer en na dagen lang contact te hebben gehad met de weergoden was het ook nog eens geweldig weer. Als het succes van bestuur 9 voorspelt kan worden aan de hand van haar eerste activiteit, dan belooft het een onwijs goed jaar te worden voor Themis volgend academiejaar!

Kruiswoordpuzzel Thema 3

Across

2. Andere term voor grondwet
5. een geweldige plek om te borrelen in Leiden
7. Bekend gerecht in Spanje
8. Het beëindigen van een overeenkomst als gevolg van een ernstige tekortkoming van een van de partijen
9. Arrest voor functioneel daderschap
13. Gloed/hitte
14. Het niet nakomen van een contractuele verplichting
16. Een afspraak tussen twee of meer partijen die juridisch afdwingbaar is
17. Een staatsvorm waar de koning of koningin het staatshoofd is

Down

1. 6:162 BW
3. Het aantal bijen in ons vorige editie
4. Arrest voor de buitenwettelijk schulditsluitingsgrond
6. Besturen/meenemen
7. Wetgevende macht bestaande uit Eerste en Tweede kamer in Nederland
10. Europees parlement
11. Mondelinge toelichting door een advocaat of gemachtigde van een partij op het in het geding ingenomen standpunt
12. Een van de grootste steden van Europa
15. De naam van ons verenigingsblad

**Vul in en stuur de opgeloste versie naar het e-mailadres:
mediacommissie.jhvthemis@gmail.com!**

**De eerste persoon wie de puzzel correct heeft opgelost, krijgt
een prijs!**

Bronnenlijst

Een (minister-)president in de gevangenis?

- [njb01_de-verkiezbaarheid-van-donald-trump.pdf](#)
- Artikel 71: Parlementaire onschendbaarheid - Nederlandse Grondwet ([denederlandsegrondwet.nl](#))
- Een nieuw commentaar op de Grondwet - [Ellian & Rijkema](#)

Podcast aanraders

- https://www.youtube.com/watch?v=p8TX84Dw_LY
- <https://www.ru.nl/over-ons/nieuws/rare-jongens-de-podcast-problemen-van-nu-door-een-romeinse-bril>
- <https://anderetijden.nl/dossier/23/Pim-Fortuyn>
- https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F%2Fpodcasts.apple.com%2Fnl%2Fpodcast%2Fde-ongelooflijke-podcast%2Fid1458702219&psig=AOvVaw34gVD4nLvKUS5zX9cJ6QAY&ust=1715845653618000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBIOQjRqXfwoTCID_haKVj4YDFQAAAAAdAAAAABAE
- https://www.google.com/imgres?q=pim%20twintig%20jaar%20na%20de%20moord&imgurl=https%3A%2F%2Fis1-ssl.mzstatic.com%2Fimage%2Fthumb%2Fpodcasts112%2Fv4%2Ff9%2F48%2F3f9%2F9483f0e-66b0-0b61-ef19-0f1b8df1824a%2Fmza_1023221101762855299.jpeg%2F1200x630wp.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fpodcasts.apple.com%2Fnl%2Fpodcast%2Fpim-twintig-jaar-na-de-moord%2Fid1619276962&docid=MSwo8AqIU11ACM&ctbnid=BqcfS2BADb11EM&vet=12ahUKEwjiqLPanI-GAxWzhP0HHUxLBTtoQM3oECGYQAA..i&w=1200&ch=630&chcb=2&ved=2ahUKEwjiqLPanI-GAxWzhP0HHUxLBTtoQM3oECGYQAA

Nederlandse literatuur aanraders

- <https://www.njb.nl/nieuws/opleiding-voor-rechters-en-raadsheren/>
- <https://www.sdu.nl/content/de-nieuwe-rio-opleiding>
- https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F%2Fnrcwebwinkel.nl%2Fhet-geluid-van-de-stilte-9789021489896&psig=AOvVaw1JB_5ZH77L7jCOGUwzjAYf&ust=1718646380994000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CAMQjB1qFwoTCNC'TuurW4IYDFQAAAAAdAAAAABAE
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F%2Flalageleest.nl%2F2015%2F04%2F30%2Fall-een-met-de-goden-alex-boogers%2F&psig=AOvVaw1f1FYdbsANn47HwSxCxEhE8&ust=1718646775854000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqXfwoTCjjiPvqnY4IYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F%2Fwww.bruna.nl%2Fboeken%2Ftegenspraak-9789000385621&psig=AOvVaw2CqTuaudC8u30Jzs0C2oyyF&ust=1718651200215000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqXfwoTCMirkuTo4IYDFQAAAAAdAAAAABAE>

Verdwijning in Panama Jungle - Case Study

- Chris. (2021, March 10). Kris Kremers and Lisanne Froon – Forensic Analysis of phone Data | Imperfect plan. Imperfect Plan. <https://imperfectplan.com/2021/03/10/kris-kremers-lisanne-froon-forensic-analysis-of-phone-data/>
- Coffeehouse Crime. (2021, March 20). Murdered in a jungle? | The case of Kris Kremers and Lisanne Froon [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=3uZp-_e5KKE
- DPG Media. (2016, January 11). Dood Kris en Lisanne was ongeluk: familie is opgelucht. AD.nl. <https://www.ad.nl/binnenland/dood-kris-en-lisanne-was-ongeluk-familie-is-opgelucht-a14a0703/>

- DPG Media. (2016, March 4). Menselijke resten gevonden in Panama. AD.nl. <https://www.ad.nl/buitenland/menselijke-resten-gevonden-in-panama-a223df3a/>
- DPG Media. (2016, March 4). "Schoenen lagen kilometers bij elkaar vandaan." AD.nl. <https://www.ad.nl/buitenland/schoenen-lagen-kilometers-bij-elkaar-vandaan-abd69fec/>
- Regio. (2014, April 15). Vermist - Lianne Froon - 112Regio.nl. 112Regio.nl. <https://web.archive.org/web/20161018214112/http://www.112regio.nl/vermist-lianne-froon/>
- Zoektocht vermiste meisjes Panama | politie.nl. (n.d.). <https://web.archive.org/web/20140417010732/http://www.politie.nl/nieuws/2014/april/14/03-persbericht-nationale-politie-en-ministerie-van-buitenlandse-zaken.html>

Introductie Madrid

- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.istockphoto.com%2Fphoto%2Fmadrid-spain-on-gran-via-gm514769480-88251021&psig=AOvVaw3AW0XmMotyq5N42XEhQYd&ust=171887629336000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCJiyKa054YDFQAAAAdAAAAABAK>
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.getyourguide.nl%2Fmadrid-146%2Fmadrid-speurtocht-en-stadswandeling-t407888%2F&psig=AOvVaw3AW0XmMotyq5N42XEhQYd&ust=1718877629336000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCJiyKa054YDFQAAAAdAAAAABAK>
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.informatie-over-madrid%2Fwaar-licht-madrid%2F&psig=AOvVaw32UUIs9he16liAHxsvAgUT&ust=1719400035829000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCIiw7rXO9oYDFQAAAAdAAAAABAE>
- https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.bol.com%2Fnl%2Fnl%2Fp%2Fspaanse-vl-ag-groot-formaat-150-x-225-cm-stormvlag-spanje%2F62F&psig=AOvVaw1Dyi4nHD4sEpkkdfHl0i22&ust=1719400453810000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCMDI_f3P9oYDFQAAAAdAAAAABAE
- https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fnl.freepik.com%2Fpremium-photo%2Fvlag-van-de-stad-madrid-spanje_8146356.htm&psig=AOvVaw2Hn5j62vkzu46AUWuvsiQS&ust=1719400824142000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCND00LDR9oYDFQAAAAdAAAAABAE
- https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.tripadvisor.nl%2FAttraction_Review-g187514-d2239279-Reviews-Parque_Madrid_Rio-Madrid.html&psig=AOvVaw2PfrnU1M1g6KVNN8Qj8vDu&ust=1719401489643000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCOixi-3T9oYDFQAAAAdAAAAABAE
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fenglish.elpais.com%2Fspain%2F2023-11-18%2Ftens-of-thousands-of-people-protest-in-madrid-against-amnesty-deal.html&psig=AOvVaw24x82iBmEwUwMyF6fujPkF&ust=1719401700973000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCKi2mdDU9oYDFQAAAAdAAAAABAE>
- https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.tripadvisor.nl%2FRestaurant_Review-g187514-d1094538-Reviews-Restaurante_Botin-Madrid.html&psig=AOvVaw3mbzqM7WH0i4ALYPuxWvOh&ust=1719405129153000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCKCIp7Ph9oYDFQAAAAdAAAAABAE
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.walkandeatspain.com%2Fblog%2Fbotin-madrids-oldest-restaurant&psig=AOvVaw3mbzqM7WH0i4ALYPuxWvOh&ust=1719405129153000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCKCIp7Ph9oYDFQAAAAdAAAAABAI>
- <https://www.google.com/url?sa=i&curl=https%3A%2F2Fwww.thefork.nl%2Frestaurant%2Fbotin-r635763&psig=AOvVaw3mbzqM7WH0i4ALYPuxWvOh&ust=1719405129153000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCKCIp7Ph9oYDFQAAAAdAAAAABAR>

- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.thefork.nl%2Frestaurant%2Fbotin-r635763&psig=AOvVaw1vd6jZxGoZM7p_SZoE3xmO&cust=1719405219724000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCLjM4N3h9oYDFQAAAAAdAAAAABAE
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FFrancisco_Goya&psig=AOvVaw3WfGsEqdrRNB-bXifLx2jF&cust=1719405257785000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCKis6_Dh9oYDFQAAAAAdAAAAABAE
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fnl.m.wikipedia.org%2Fwiki%2FBestand%3AFrancisco_de_Goya_y_Lucientes_-_Witches%2527_Sabbath_-_WGA10007.jpg&psig=AOvVaw3WfGsEqdrRNB-bXifLx2jF&cust=1719405257785000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCKis6_Dh9oYDFQAAAAAdAAAAABAE
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.tripsavvy.com%2Fmadrid-temple-of-debod-complete-guide-4583163&psig=AOvVaw2RD9E6HwVuvU49sLOMhx5&cust=1719405587057000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCiI3Y7j9oYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.bonviveur.es%2Frecetas%2Fbocadillo-calamares&psig=AOvVaw0flZiQMB92BmkX8KjpeVq&cust=1719405872373000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCIDhu5bK9oYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.laespanolaaceites.com%2Frecetas%2Fcocido-madrileno%2F&psig=AOvVaw2n8JmU9trVPbXnss4H7Tue&cust=1719405920768000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCOCCkavk9oYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.comedera.com%2Fcallos-a-la-madrilena%2F&psig=AOvVaw1AjdeKXUH-zvtS4AlcnZbM&cust=1719405974884000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCOj8zsXk9oYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/imgres?q=sangria&imgurl=https%3A%2F%2Ffamilieoverdekook.nl%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F01%2Fwinterse-sangria-2-scaled.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Ffamilieoverdekook.nl%2Fwinterse-sangria-met-kaneel-en-steranijs%2F&docid=Md120X5ozVn1PM&tbid=WI-JfS0j9jMM4M&cvet=12ahUKEwiii47s5vaGAXU3gv0HHc1fdpsQM3oECH4QAA..i&sw=1200&sh=1600&hcb=2&ved=2ahUKEwiii47s5vaGAXU3gv0HHc1fdpsQM3oECH4QAA>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.ocado.com%2Fwebshop%2Frecipe%2Ftinto-de-verano%2F215231&psig=AOvVaw0e7T34z14IMMZpGniSouCh&cust=1719406732816000&source=images&ccd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQjRqxFwoTCIiwjBTn9oYDFQAAAAAdAAAAABAE>

Rechtszakenrubriek

- Vijf middelbare scholen voor 'persoonlijk onderwijs' dicht na kritiek inspectie (nos.nl)
- Legal Intelligence (L.J.C. Sprengers & R.D. Poelstra, 40 Jaar rechtspraak Ondernemingskamer over Adviesrecht, Boom Juridische Uitgevers 2019.)
- Ondernemingskamer | Gerechtshof Amsterdam | Rechtspraak
- G.J.J. Heerma van Voss & B. Barentsen, Inleiding Nederlands sociaal recht, Den Haag: Boom juridisch 2023.
- Persoonlijk VO Amsterdam
- Doek valt voor vijf van de acht scholen voor Persoonlijk VO | De Algemene Onderwijsbond (aob.nl)
- Inspectie doet aangifte tegen SvPO-bestuurder | De Algemene Onderwijsbond (aob.nl)
- Hoe SvPO publiek vastgoed in private handen bracht | De Algemene Onderwijsbond (aob.nl)
- Financiering vanbeheer bij SvPO-scholen; bestuurder moet weg | De Algemene Onderwijsbond (aob.nl)
- Inspectie: private stichting SvPO onrechtmatig 'verrijkt' | De Algemene Onderwijsbond (aob.nl)

- pdf (overheid.nl)
- SvPO-scholen onder verscherpt toezicht na hard oordeel inspectie: 'Zwak onderwijs en belangenverstrengeling' | de Volkskrant
- Sluiten van scholen | Leerlingendaling | Rijksoverheid.nl
- Pvo Amsterdam gaat dicht, maar docenten willen door: "Voelt als messteek in onze rug" - AT5
- Streep gezet door besluit tot sluiting van PVO-school Amsterdam | De Algemene Onderwijsbond (aob.nl)
- <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/svpo-scholen-onder-verscherpt-toezicht-na-hard-oordeel-inspectie-zwak-onderwijs-en-belangenverstrengeling-b008407a/>
- <https://www.msn.com/nl-nl/nieuws/Binnenland/vvd-kamerlid-mari%C3%ABille-paul-volgt-dennis-wiersma-op-als-onderwijsminister/ar-AA1e1kcF>
- <https://www.aob.nl/en/recent/articles/the-curtain-falls-for-five-of-the-eight-schools-for-personal-secondary-education/>
- <https://www.at5.nl/artikelen/224612/pvo-amsterdam-gaat-dicht-maar-docenten-willen-door-voelt-als-messteek-in-onze-rug>
- https://persoonlijkvo.nl/wp-content/uploads/2023/10/Schoolgids_2023-2024_Pvo_Amsterdam.pdf

Zitten is het nieuwe roken

- <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/02/27/nederlanders-zitten-de-meeste-uren-op-een-dag-van-alle-europese-landen-a4191380>
- <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/08/28/verslavingsarts-robot-van-de-graaf-stoelgebruik-is-een-stoornis-a4172933>
- <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/09/01/het-uur-met-hoogleraar-neuropsychologie-erik-scherder-a4173288>
- <https://www.tno.nl/nl/newsroom/2024/02/nederland-europees-kampioen-zitten/>
- <https://www.tno.nl/nl/newsroom/2024/03/zittijd-werkenden-zorgwekkend/>
- <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/04/01/hoe-krijg-je-werknemers-van-hun-stoel-af-a4194754>
- <https://www.nrc.nl/nieuws/2013/09/07/een-zittend-leven-duurt-niet-lang-1290659-a810825>

Engelse literatuuraanraders

- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fpenntoday.upenn.edu%2Fnews%2Fthree-dozen-summer-reading-recommendations-faculty-and-staff&psig=AOvVaw2Ei1amMbZSLxe6Va_QxOw&ust=1719500400720000&source=images&cd=vfe&copi=89978449&ved=0CBEQjRqXfwoTCpJdG7XE-YYDFQAAAAAdAAAAABAJ
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.amazon.nl%2FFunny-Story-shimmering-opposites-bestselling%2Fdp%2F0241624126&psig=AOvVaw13iBJXPoPEehZ8z2mjffQ6&ust=1719500859126000&source=images&cd=vfe&copi=89978449&ved=0CBEQjRqXfwoTCkji-oYHG-YYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.amazon.nl%2FHappy-Place-Emily-Henry%2Fdp%2F0241997933&psig=AOvVaw0LQH-tr3WTmC1bbgQmNi29&ust=171950140900000&source=images&cd=vfe&copi=89978449&ved=0CBEQjRqXfwoTCJiRsYfl-YYDFQAAAAAdAAAAABAE>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.amazon.com%2FBeach-Read-Emily-Henry%2Fdp%2F1984806734&psig=AOvVaw1kX2O2UllpZKcyoSADaSIj&ust=1719501454974000&source=images&cd=vfe&copi=89978449&ved=0CBEQjRqXfwoTCJctrj3I-YYDFQAAAAAdAAAAABAE>

Jaarterugblik

- https://www.google.com/imgres?q=advocatenkantoor%20houthoff&imgurl=https%3A%2F%2Fm.hellozuidas.com%2Fuploads%2Fimage%2F5df244ae12ea734aad2255bc-large.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fm.hellozuidas.com%2Flocaties%2Fhouthoff-5d68e6e1b6c7be43c1645ad2&docid=esZTG OzWJGTgbM&tbnid=CygHw9e8otB4hM&cvet=12ahUKEwiW4Yzc_vuGAxXg8QIHHT18CDwQM3oECHMQAA..i&cw=1280&ch=960&chcb=2&ved=2ahUKEwiW4Yzc_vuGAxXg8QIHHT18CDwQM3oECHMQAA
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmagnet.me%2Fnl-NL%2Fbedrijf%2Fdla-piper&psig=AOvVaw1Kv34igixaXisti5IBEW3a&cust=1719585924558000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEBQjRxqFwoTCNjn5oCD_IYDFQAAAAAdAAAAABAE